

VLS

1

Časopis zaměstnanců
Vojenských lesů a statků ČR, s. p.

VOJENSKÉ LESY A STATKY ČR, s.p.

V Ý Z V A

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.

vyzývají

zájemce o účast v soutěži

I. mistrovství České republiky v hodu oboustrannou sekýrou

**Soutěž se uskuteční ve dnech 21. a 22. června 2013
na Skelné Huti v areálu VLS ČR, s. p., divize Mimoň.**

Zájemci o účast zašlete přihlášku do soutěže v termínu do 31. března 2013, a to písemně nebo v elektronické podobě, na poštovní adresu Vojenské lesy a statky ČR, s. p., Pod Juliskou 5, 160 64 Praha 6, (k rukám Ing. Pavla Češky) nebo e-mailovou adresu pavel.ceska@vls.cz.

Do přihlášky uveďte Vaše celé jméno, datum narození, poštovní adresu pro doručování korespondence, e-mailovou adresu, telefonní číslo a kategorii, ve které budete soutěžit.

Soutěž je vypsána v následujících kategoriích:

Ženy / Muži

Účast na soutěži je podmíněna uhrazením startovného ve výši 300 Kč při prezentaci na místě konání.

Podrobné informace o organizaci soutěže a jednotlivých disciplínách budou soutěžícím zaslány nejpozději do
30. dubna 2013.

Ve stejném termínu proběhnou na Skelné Huti v areálu VLS ČR, s. p., divize Mimoň také soutěže „Operátor vyvážecí soupravy 2013“ a již tradiční „X. společné mistrovství České a Slovenské republiky v práci s motorovou pilou“.

Ing. Jiří Janota
ředitel

Slovo má...

Ing. PETR ŠVADLENA

ředitel divize Hořovice

Vážení čtenáři

Mám tu čest otevřít úvodním slovem nový, již osmý ročník podnikového časopisu. V době, kdy budete mít v rukou jeho nové číslo, bude, už doufám, jaro v plném proudu, v kancelářích doladíme čísla poslední etapy konečné uzávěrky roku 2012 a při hodnocení uplynulého roku už budeme přemýšlet o úkolech pro letošní rok. Čísla svou suchou střízlivou řečí promluví o výsledcích a plnění plánovaných ukazatelů, naplnění hospodářských výsledků, výhledech hospodaření, rezervách a plánech pro budoucnost...

Bude nás nepochybně čekat složitý hospodářský rok. V postavení naší firmy se promítne celková situace ve společnosti, změny ve vedení rezortu obrany i změny ve vedení našeho „většího bratra“ – s. p. LČR s očekávaným dopadem na celkovou státní lesnickou politiku. Sledujeme problémy velkých firem ve sféře soukromých zpracovatelů a dodavatelů prací v lesnicko-dřevařském odvětví a odhadujeme možný dopad na realizační ceny dřeva a ceny nakupovaných prací.

Rok 2013 bude pro celý podnik VLS velmi důležitý také pro očekávané důsledky závažných změn v rezortu, spojených s procesem optimalizace vojenských újezdů, které mají a hlavně v budoucnu budou mít významné dopady pro naše hospodaření. Záměr zrušit vojenský újezd Brdy a ke stejnému datu vyhlásit CHKO Brdy na celém území zrušeného újezdu přináší dost zatím nevyřešených problémů od potřebné pyrotechnické asanace území, přes dělení území do katastrů jednotlivých obcí, boj o hranice krajů až po první návrhy zonace a odhady ekonomických dopadů vyhlášení CHKO. V ostatních újezdech je situace ještě složitější. Tlak obcí na převedení majetku a uvažované zřizování nových obcí bude mít dopad na majetky VLS a např. v zemědělské výrobě může výrazně ovlivnit naše hospodaření.

Rok 2013 pro nás bude dvojnásobně významný, oslavíme 85. výročí existence hořovické divize. Při přípravě materiálů do sborníku k výročí mi jde hlavou jedna myšlenka: Ve své dlouhé a bohaté historii přežil s. p. VLS a jeho divize spoustu složitých období. Od nástupu nacismu u sousedů v Německu, okupaci, přes únorové vítězství pracujícího lidu, padesátá léta, normalizace... až po změnu v listopadu 1989 a další dynamické změny v postavení státního podniku ve společnosti... Obávám se, že další důležitou bitvu o svou existenci svádíme nyní...

Přeji Vám všem hodně sil do následujících týdnů

OBSAH

Slovo má	1
Efektivita provozu přezimovacích objektů pro jelení zvěř u VLS ČR, s. p. divize Lipník nad Bečvou	2
Hlavní činnosti dle lesnických úseků za rok 2012	6
Chalara Fraxinea / Phytophthora Alni	12
Zemědělství v číslech	16
Ralsko v proměnách času	18
Ptačí oblasti u VLS ČR, s. p. část V.	26
Pták roku 2013 – břehule říční	29
Zajímavé historické památky na území Vojenského újezdu Březina Ferdinandisko, Starý Plumlov, Smilův hrad a Ježův hrad	30
Historie psích známek	33
Příkladná spolupráce se SLŠ v Hranicích	34
Dětský den	36
Dětem	37
Poděkování	40
Fotosoutěž	43

Redakce

Vydává:

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
IČ: 00000205
Pod Juliskou 5, 160 64 Praha 6
Tel: 220 405 106
Fax: 224 310 921
e-mail: info@vls.cz
web: www.vls.cz

Redakce:

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
Pod Juliskou 5, 160 64 Praha 6
Tel: 220 405 106
Fax: 224 310 921

Šéfredaktorka: Hana Politzerová, DiS.

Předseda redakční rady: Ing. Pavel Češka

Místopředseda redakční rady: Ing. Jan Jeniš

Členové redakční rady:

Ing. Václav Pernegr
Ing. Jiří Flíček
Ing. Jiří Illichmann
Ing. Veronika Hubíková
Ing. Jiří Korhon
Ing. Oldřich Fröhlich
Ing. Hana Peterková

Registrace:

MK ČR E 163 15 pod zn. 14787/2005
ze dne 24. 10. 2005

Foto titulní strana:

Ing. Pavlína Čeperová

Uzávěrky: 10. 5., 12. 8., 4. 11.

Neprodejné; Vychází nákladem 1100 kusů

EFEKTIVITA PROVOZU

PŘEZIMOVACÍCH OBJEKTŮ PRO JELENÍ ZVĚŘ U **VLS ČR, s. p.** **DIVIZE LIPNÍK nad BEČVOU**

Na území Vojenského výcvikového prostoru Libavá, na kterém lesnicky, zemědělsky, myslivecky i rybářsky hospodaří státní podnik Vojenské lesy a statky

ČR, s. p., divize Lipník nad Bečvou, se nachází jedna z největších honiteb v České republice – honitba Libavá. V současné době má tato honitba rozlohu 33 496

hektarů, z toho je 18 676 ha lesní půda, 3 010 ha tvoří zemědělské louky a pastviny, 99 ha jsou vodní plochy a zbytek honitby (11 711 ha) představují nelesní

plochy s křovinným patrem a in-ex-travilány bývalých sudetských obcí se zbytky ovocných zahrad a sadů. Tato kombinace vytváří ideální podmínky pro chov zvěře. Honitba Libavá je zařazena do II. bonitního stupně a normované stavy jsou v této honitbě určovány pro zvěř jelení, daňčí, mufloní, srnčí a černou. Velmi kvalitní genetický potenciál tu má především zvěř jelení, což dokladují význačné trofeje přesahující hranici zlata. O vysoké kvalitě této honitby svědčí i udělená cena Edmonda Blanca mezinárodní organizací CIC v roce 2006 za dlouhodobé vynikající výsledky v chovu jelení zvěře ve volnosti. Ta je v Oderských vrších zvěří původní, i když zde byla ve třicátých letech minulého století za první republiky prakticky vyhubena. Základem dnešního chovu se stali postupně dovezení jedinci v letech 1952 až 1958 z Dražanské vysočiny, Brd, Jeseníků a slovenského Kežmaroku. Dlouhodobým cílevědomým chovem a zodpovědným personálním přístupem k odlovu se podařilo jelení zvěř dostat až do současných kvalit. Chov této královské zvěře s sebou ovšem přináší velký problém v podobě škod okusem, ohryzem a loupáním na lesních porostech. Přes veškerou snahu

snížit tyto škody nejrůznějšími preventivními ochrannými opatřeními, došlo k výraznému zlepšení až vybudováním systému přezimovacích obůrek pro zvěř, který se v honitbě Libavá začal budovat od roku 1999.

Účinnost přezimovacích objektů je asi nespochybnitelná, protože zavřená zvěř prostě nemůže škodit, i když samozřejmě procento této účinnosti se dá mnoha faktory ovlivnit. To, co je však předmětem spekulací lesnické veřejnosti, je jejich efektivita. A tak, když mi na podzim v roce 2010 Ing. Jan Dvořák, Ph.D. z Mendelovy univerzity v Brně nabídl jako téma bakalářské práce právě tuhle efektivitu u naší divize, s nadšením jsem tuto nabídku přijal, protože již 25 let sloužím v lese, „kde jeleni dávají dobrou noc“, a samotného mě problematika škod značně trápí, navíc, když mi hlavní inženýr divize Lipník nad Bečvou Ing. Jan Jeniš nabídl pomoc při kompletaci nezbytných informací a dat o provozu našich obůrek.

Předmětem posouzení efektivit jsou průměrně vynaložené náklady na vybudování a provoz přezimovacích objektů na

straně jedné a legislativně vypočtené rozdíly škod ohryzem jelení zvěří v zimním období 2010 – 2011 na reprezentačních plochách v oblasti bez obůrek a v oblasti s těmito obůrkami na straně druhé. Metodu měření zkusných ploch a jejich velikost, jsem zvolil stejnou jako IFER (Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o.), kterou ústav použil ve svém projektu „Inventarizace škod zvěří na lesních porostech a zemědělských kulturách“ v letech 1995 – 2010. Pro svoji potřebu jsem jen poopravil parametry jednotlivých číselných kódů, tak aby vyhovovaly stanoveným požadavkům vyhlášky MZ č. 55/1999 Sb. V oblasti bez přezimovacích objektů (na LS Hlubočky) jsem vytipoval 7 zkusných ploch, na kterých jsem zjistil podle § 11 z vyhlášky Ministerstva zemědělství ze dne 15. března 1999 o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích, že výše škody na 1 ha lesního porostu činí 8 812 Kč až 30 965 Kč, podle toho, zda započítávám škody jen zcela

nové nebo i nové škody na již dříve poškozených stromech. Tady totiž vzniká nejasnost v tom, že vyhláška stanovuje výši škody pouze na nově poškozených stromech, aby nedocházelo k opakovanému uplatňování náhrad škod za již dříve poškozené stromy, ale nepočítá s prvotním výpočtem škod, kde by se měl zcela jistě uplatnit i určitý podíl nových škod na již dříve poškozených stromech. Tak vlastně paradoxně na nejvíce „ožrané“ zkusné ploše nevznikla žádná škoda, protože veškerý nový ohryz byl na již dříve poškozených stromech. Z tohoto důvodu jsem vypočítal škody jak jenom nové na ještě nepoškozených stromech, tak veškeré nové. V oblasti s přezimovacími objekty (na LS Libavá a LS Potštát) jsem změřil celkem 11 zkusných ploch a výsledná průměrná škoda na 1 ha lesního porostu vyšla 680 Kč až 1 742 Kč.

Rozdíl mezi těmito škodami činí 8 132 Kč až 29 223 Kč na 1 hektar porostu. Podle zkušeností nejen místních lesníků, ale i lesníků z jiných oblastí chovu

vysoké zvěře, jsem uvažoval s působností jedné přezimovací obůrky přibližně 1 500 ha, ale jelikož honitbu Libavá tvoří ze 2/5 nelesní plocha, počítal jsem s plochou, kde zvěř působí škody ohryzem, jen poloviční, tedy 750 ha. Z podnikové evidence LHC jsem zjistil, že zastoupení smrku ve věku 15 – 40 let u lesních správ s jelení zvěří je 9,9 %, z čehož vyplývá, že „ochráněná“ plocha výstavbou jedné obůrky je zhruba 74 ha smrkových porostů od 15 – 40 let.

Dále jsem zjistil průměrné náklady na vybudování, údržbu a provoz přezimovacích objektů a náklady na veškeré zimní krmení, které dohromady činí (i s rezervou na havárie) 300 000 Kč na jeden rok. Potom jsem se již prostými výpočty dopracoval na závěrečná čísla, která uvádím v následujícím přehledu.

Výsledný rozdíl mezi škodami způsobenými v oblasti bez obůrek a s obůrkami je tedy:

- U nových škod na ještě nepoškozených stromech: 0.8132 Kč na m².

- U nových škod i na již poškozených stromech (tedy všech nových): 2.9223 Kč na m².
- Plocha smrku ve věku 15 až 40 let na ploše 750 ha lesa je v průměru: 74 ha.
- Jedna vybudovaná obůrka tedy zabráni ročně peněžním škodám ve výši: 600 000 Kč.
- Při započítání všech čerstvých škod tato částka činí: 2 160 000 Kč.
- V prvním případě tedy ušetříme (minus 300 tis. Kč náklady): 300 000 Kč.
- Ve druhém případě je tato ušetřená částka: 1 860 000 Kč.
- Za 10 let životnosti obůrky se tyto sumy dostanou na: 3 000 000 Kč a 18 600 000 Kč.
- Při počtu šesti obůrek se tato ušetřená částka vyšplhá na 18 – 111 milionů korun.

A pokud bychom dokázali prodloužit životnost obůrek na 20 let a zvětšili sběrnou oblast na 1 000 ha lesního porostu, což není nereálné, činila by tato úspora

60 – 311 mil. korun. Jedinou nevýhodou této investice do přezimovacích objektů je jejich dlouhodobá návratnost. VLS jsou ovšem pevný, prosperující a progresivní státní celek, s dlouholetou tradicí, který si investice do budoucna může (a měl) dovolit. Má také, jako jeden z mála velkých lesních subjektů, možnost na svém svěřeném území hospodařit i myslivecky, tudíž se tato investice vrací i v počítání z myslivosti, ať už finančních, či duševních.

Závěrem lze tedy konstatovat, že výstavba přezimovacích objektů u divize Lipník nad Bečvou je nejenom efektivní způsob ochrany před zimním ohryzem jelení zvěří, ale dokonce velmi výdělečnou činností. A to zde nejsou započítány škody okusem, snížení nákladů na preventivní ochranu proti loupání a ohryzu a další pozitiva, které obůrky svým provozem poskytují, což by přispělo k ještě větší efektivitě těchto objektů. Odpůrci přezimovacích objektů sice mohou argumentovat nepřírozeným zásahem do životního cyklu volně žijící zvěře a narušením přiro-

zené migrace, ovšem: zvěř jsme stejně vždycky přikrmovali, i bez obůrek (a myslím, že i méně kvalitně) a „přirozená“ migrace není až tak přirozená, jak dokázal Schröder (1980) ve svých radiotelemetrických výzkumech v Bavorských Alpách, kde zjistil, že migrace jelení zvěře není vrozená vlastnost, nýbrž se ji potomci musí učit od rodičů. Proč tedy nevyužít tuto skutečnost a nenaučit zvěř migrovat na zimu do obůrek, kde nemůže působit škody. Zvěř migruje jen z prostých důvodů. Mimo naplnění základního instinktu zachování rodu, hledá pouze pocit bezpečí, klid a dostatek kvalitní potravy, a pokud jí to v obůrkách poskytneme, nebude mít důvod zimovat někde jinde a působit tam škody a bude se nám do obůrek ráda vracet i se svými potomky.

Více konkrétních výpočtů a podrobností najdete přímo v mé bakalářské práci na adrese: <https://is.mendelu.cz/zp/index.pl?podrobnosti=46520>

Text a foto: Bc. Jiří Kolář

HLAVNÍ ČINNOSTI DLE LESNICKÝCH ÚSEKŮ ZA ROK 2012

Již sedmým rokem, počínaje rokem 2006, zveřejňujeme přehled hlavních činností lesní výroby provedených na jednotlivých divizích, lesních správách a lesnických úsecích za období předešlého roku. Jedná se o přehled výkonů lesní výroby, tedy údajů čerpaných z modulu LVM (lesní výroba a mzdy).

Oproti roku 2011 nedošlo k zásadním organizačním změnám v obhospodařování lesnických úseků.

Ing. Pavel Česka
vedoucí oddělení lesní výroby

Divize Horní Planá

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba	TPÚ – 40	Prořezávky	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření	Oplocování
					Umělá	Přirozená		
		m ³	ha	ha	ha	ha	ha	km
Arnoštov	1	14 215,91	29,34	18,03	6,47	1,30	46,63	2,98
	2	8 191,46	3,55	20,19	9,43	2,02	23,77	2,52
	3	7 501,12	5,19	6,77	19,52	0,71	121,07	0,21
	4	11 383,74	13,75	16,11	6,23	6,50	49,62	0,91
	5	9 770,54	2,59	16,16	24,67	6,71	190,97	0,75
	LS celkem	51 062,77	54,42	77,26	66,32	17,24	432,06	7,36
Chvalšiny	1	11 184,55	6,22	5,27	6,14	1,07	14,34	0,75
	2	10 906,06	6,86	6,77	15,34		75,62	6,00
	3	11 079,55			3,20	1,65	14,54	0,35
	4	11 182,84	9,18	7,92	10,57	0,31	35,52	1,92
	5	10 619,23	17,84	17,11	4,93	5,78	34,98	0,80
	LS celkem	54 972,23	40,10	37,07	40,18	8,81	175,00	9,82
Horní Planá	1	7 601,74	5,05	5,54	6,42	0,15	28,11	
	2	12 147,10	27,11	1,89	6,43	0,35	45,44	
	3	3 005,09	2,10	6,35	9,12	0,35	125,05	
	4	8 195,75	1,46	10,58	15,48	0,10	75,22	0,46
	5	6 068,93	11,08	19,90	52,27	1,43	393,18	
	LS celkem	37 018,61	46,80	44,26	89,72	2,38	667,00	0,46
Nová Pec	1	5 707,92	8,48	3,04	4,05	1,95	23,26	0,83
	2	5 894,42	3,97	1,33	5,85	6,92	74,22	
	3	7 363,98	5,53	5,82	10,20	1,44	60,58	3,70
	4 *	3 924,56	1,73	0,98	4,00	0,11	20,77	1,26
	6	2 095,51		1,00	1,68	3,05	16,41	0,13
	7 *	2 093,75	10,64	0,88	12,45	8,29	14,51	0,96
	LS celkem	27 080,14	30,35	13,05	38,23	21,76	209,75	6,87
Divize celkem		170 133,75	171,67	171,64	234,45	50,19	1 483,81	24,51

Divize Hořovice

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba m ³	TPÚ – 40 ha	Prořezávky ha	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření ha	Oplocování km
					Umělá ha	Přirozená ha		
Obecnice	1	10 848,86	11,23	18,29	5,09	0,98	3,55	0,80
	2	8 688,07	11,04	16,47	12,43	2,65	19,00	2,78
	3	3 895,73	2,75	22,27	11,09	6,15	12,79	5,42
	4	3 747,11	1,04	30,39	13,08	4,80	27,57	3,62
	5	9 194,33	19,77	23,80	16,28	2,34	67,67	7,41
	6	11 573,36	15,19	21,51	13,72	4,22	11,36	4,42
	7	6 345,33	9,35	19,36	11,52	1,18	65,24	3,31
	8	12 042,65	8,24	16,17	8,81	2,46	31,64	2,15
	9 *				0,10		0,40	
	10 **	59,20			2,69	0,05	5,07	0,35
	LS celkem	66 394,64	78,61	168,26	94,81	24,83	244,29	30,25
Mirošov	1	6 015,54	13,71	20,72	18,33	4,69	41,10	3,80
	2	9 030,61	6,68	10,01	24,91	2,74	57,17	5,59
	3	8 124,96	7,57	15,08	17,57	0,98	39,86	5,63
	4	9 576,32	4,79	10,15	23,72	1,48	22,36	6,23
	5	9 601,55	3,79	14,40	13,78	4,80	15,70	3,19
	6	7 864,89	4,26	22,92	8,95	10,44	3,24	3,55
	7	9 413,89	7,86	20,06	6,67	6,87	5,47	1,63
	8	7 885,03	7,17	31,17	4,86	3,19	10,77	1,18
	9 ***	1,92					0,16	
	LS celkem	67 514,71	55,83	144,51	118,79	35,19	195,83	30,80
Nouzov	1 ****	4 586,46	16,30	21,76	8,60	1,57	19,84	1,04
	2	5 118,18	11,83	17,63	8,54		21,92	1,06
	3	4 599,58	2,84	16,33	14,16	1,25	42,98	2,86
	4	4 082,78	13,05	19,47	8,63	0,45	17,22	2,80
	5	4 296,20	26,16	19,65	3,61		22,92	2,72
	6 ****	299,83		3,79				
	LS celkem	22 983,03	70,18	98,63	43,54	3,27	124,88	10,46
Strašice	1	6 867,60	1,03	17,77	18,88	3,01	11,32	4,53
	2	10 667,60		13,37	19,56	3,75	23,98	4,97
	3	7 910,34	6,24	22,16	14,60	2,92	23,36	4,17
	4	8 719,30	13,13	13,55	8,37	1,48	18,89	1,91
	LS celkem	34 164,84	20,40	66,85	61,41	11,16	77,55	15,58
Háje	1	2 817,82	14,26	10,20	13,45	0,75	25,63	4,19
	2 *****	424,78	7,90	0,16	8,06	1,36	19,75	3,30
	3 *****	3 262,53		2,03	3,02		6,79	0,20
	4 *****	486,94		9,03	3,35		4,90	0,45
	5 *****				0,15		0,42	
	7 *****			3,83			0,31	
	LS celkem	6 992,07	22,16	25,25	28,03	2,11	57,80	8,14
Divize celkem		198 049,29	247,18	503,50	346,58	76,56	700,35	95,23

* lesnický úsek 9 je spravován z úrovně lesní správy

** lesnický úsek 10 je součástí LHC VUSS Pardubice a je spravován z úrovně lesní správy

*** lesnický úsek 9 je spravován z úrovně lesní správy

**** lesnické úseky 1 a 6 spravuje jeden lesní

***** lesnické úseky 2 - 7 spravuje jeden lesní

Divize Karlovy Vary

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba	TPÚ – 40	Prořezávky	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření	Oplocování
					Umělá	Přirozená		
		m³	ha	ha	ha	ha	ha	km
Dolní Lomnice	1	2178,99	15,14	73,32	34,68		39,46	0,32
	2	2095,05	19,5	33,97	64,16	0,88	52,4	0,37
	3	5568,48	10,18	50,52	10,47	3,02	44,46	
	4	5606,55	18,95	14,29	9,07	3,92	58,32	0,38
	5	5552,43	19,93	14,69	14,16	1,68	87,83	0,25
	LS celkem	21 001,50	83,70	186,79	132,54	9,50	282,47	1,32
Klášterec	21	4890,59	8,12	49,84	15,14	5,73	78,33	1,07
	22	5787,66	4,22	48,77	10,55	1,1	116,17	0,34
	23	4700,05	13,94	17,02	14,24	1,2	43,83	0,36
	24	4230,92	0,34	16,95	4,4	1,45	38,82	0,35
	25	3535,01		19,89	14,95	1,02	98,3	0,27
	LS celkem	23 144,23	26,62	152,47	59,28	10,50	375,45	2,39
Valeč	31	3542,58	7,95	25,75	21,16	3,19	55,79	0,68
	32	4490,66	0,29	28,68	9	2,45	54,74	
	33	7300,07	13,49	45,31	18,03	3,34	54,23	
	34	2406,37	4,31	80,28	11,64	0,18	103,7	
	35	1260,35	1,15	33,26	11,8	0,17	195,72	1,10
	LS celkem	19 000,03	27,19	213,28	71,63	9,33	464,18	1,78
Divize celkem		63 145,76	137,51	552,54	263,45	29,33	1 122,10	5,49

Divize Mimoň

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba	TPÚ – 40	Prořezávky	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření	Oplocování
					Umělá	Přirozená		
		m ³			ha	ha		
Břehyně	1	5 391,03	19,15	15,97	7,04	3,26	15,89	0,45
	2	4 905,74	12,15	22,54	6,30	1,22	27,62	1,25
	3	5 266,97	11,35	20,27	10,05	9,97	16,81	1,98
	4	4 053,89	11,08	10,14	5,10	0,63	15,08	
	5	4 028,21		28,63	8,00		24,17	0,50
	6	4 952,98	11,91	45,02	5,03		32,07	
	7	6 071,21	23,97	7,14	11,94		26,89	1,15
	8	4 365,78	8,12	6,95	3,76		10,12	
	LS celkem	39 035,81	97,73	156,66	57,22	15,08	168,65	5,33
Dolní Krupá	1	7 141,11	17,03	23,30	5,84	0,25	25,71	1,49
	2	9 587,84	23,40	43,54	3,58	0,92	10,96	0,52
	3	7 678,47		3,73	6,39	0,88	16,43	1,87
	4	5 778,36	13,70	37,39	12,64	3,38	24,09	3,22
	5	6 614,22	8,73	18,94	5,06		26,30	4,42
	LS celkem	36 800,00	62,86	126,90	33,51	5,43	103,49	11,52
Lipník	2	4 687,28	9,27	18,85	14,52		33,62	4,67
	5	4 599,53	9,41	4,50	5,80	1,32	21,08	2,61
	6	4 213,01	16,99	22,95	2,59		11,76	
	LS celkem	13 499,82	35,67	46,30	22,91	1,32	66,46	7,28
Hamr na Jezeře	1	7 119,34	4,20	17,55	8,37	0,40	38,79	1,79
	2	5 249,86	12,59	24,08	17,46	0,30	27,93	1,04
	3	6 886,75	46,96	25,46	4,79	2,89	37,93	0,51
	4	6 567,51	12,18	17,24	4,24	0,25	64,29	
	5	6 776,62	12,09	8,62	9,06		41,83	2,77
	LS celkem	32 600,08	88,02	92,95	43,92	3,84	210,77	6,10
Divize celkem		121 935,71	284,28	422,81	157,56	25,67	549,37	30,22

Divize Plumlov

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba	TPÚ – 40	Prořezávky	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření	Oplocování
					Umělá	Přirozená		
		m ³	ha	ha	ha	ha	ha	km
Žárovice	1	6 431,86	28,01	36,05	8,47	4,05	53,76	
	2	4 553,68	23,52	30,14	24,84	2,95	61,93	
	3	9 570,26	21,09	29,06	12,27	18,14	42,23	
	4	7 785,50	24,34	38,30	7,95	7,84	40,76	
	5	9 356,83	70,42	46,55	12,28	3,56	62,18	0,10
	LS celkem	37 698,13	167,38	180,10	65,81	36,54	260,86	0,10
Myslejovice	1 *	14,14						
	11	6 053,34	35,75	22,26	23,31	0,38	83,84	2,21
	12	5 772,75	30,97	28,64	24,11		126,68	0,98
	13	6 947,38	33,75	49,66	14,63		100,39	0,50
	18 **	833,72	7,19	1,48	2,01	0,17	11,57	
	21	3 193,25	6,11	4,65	1,10	5,73	15,57	
	22	4 877,26	19,44	12,40	13,97	2,21	72,23	
	23 ***	1 329,33	5,01	5,39	2,27		24,76	
	45 ****	1 500,37			0,82	1,32	0,26	0,31
	LS celkem	30 521,54	138,22	124,48	82,22	9,81	435,30	4,00
Rychtářov	1	6 498,90	10,75	11,74	4,75	0,10	12,50	1,01
	2	7 520,38	14,07	27,15	3,25	2,02	25,75	0,54
	3	8 156,25	2,16	18,18	3,15	9,10	22,17	1,08
	4	9 300,02	17,31	33,13	4,58	0,90	35,25	3,51
	5 *****	5 938,58	14,32	23,11	6,88	3,86	23,80	0,99
	6 *****	2 915,91	2,16	4,09	0,35	2,05	12,28	1,32
	LS celkem	40 330,04	60,77	117,40	22,96	18,03	131,75	8,45
Divize celkem		108 549,71	366,37	421,98	170,99	64,38	827,91	12,55

* lesnický úsek 1 je spravován částečně („J“ Morava) lesním úseku 21 a částečně („V“ Čechy) lesním úseku 18

** lesnický úsek 18 spravuje lesní na částečný pracovní úvazek

*** lesnický úsek 23 spravuje lesní na částečný pracovní úvazek

**** lesnický úsek 45 je součástí LHC VUSS Pardubice a je spravován lesním úseku 18

***** lesnické úseky 5 a 6 spravuje jeden lesní

Divize Lipník nad Bečvou

Lesní správa	Lesnický úsek	Celková těžba	TPÚ – 40	Prořezávky	Obnova lesa		Ochrana kultur proti buření	Oplocování
					Umělá	Přirozená		
		m³	ha	ha	ha	ha	ha	km
Libavá	1	10 643,05	18,60	29,07	15,12	1,09	61,85	1,52
	2	15 285,82	8,76	22,69	19,10	1,80	91,82	0,35
	3	11 584,39	12,06	10,39	3,85	0,21	51,08	
	4	13 704,46	11,22	22,91	11,06	0,68	57,33	
	5	9 851,57	2,17	12,65	14,94		54,02	0,83
	6	6 295,80	8,32	14,02	10,64		55,12	1,37
	7	10 729,26	11,19	16,43	13,92	2,24	73,76	0,70
	LS celkem	78 094,35	72,32	128,16	88,63	6,02	444,98	4,77
Poštát	1	12 891,27	12,59	26,63	2,83	3,83	16,65	
	2	16 010,27	13,60	21,06	3,74	5,25	41,09	
	3	8 987,22	8,21	22,54	3,60	0,40	50,47	
	4	6 998,53	10,81	20,39	3,97	2,72	24,30	0,30
	5	5 135,44		20,51	2,72	1,17	32,45	
	6 *	189,11			0,08			
	LS celkem	50 211,84	45,21	111,13	16,94	13,37	164,96	0,30
Velký Újezd	1	9 365,57	9,60	7,14	6,71	4,53	7,48	0,30
	2	7 836,78	7,36	20,12	4,44	6,38	21,42	0,19
	3	7 807,75		21,28	4,38	0,65	14,63	0,30
	4	7 716,48	2,11	29,67	3,61	0,63	20,59	0,39
	5	7 004,96		26,40	7,14	2,13	8,65	0,45
	LS celkem	39 731,54	19,07	104,61	26,28	14,32	72,77	1,63
Hlubočky	1	11 948,93	5,00	21,58	6,24	3,02	8,10	
	2	15 110,15	11,85	15,75	9,65	1,28	32,73	
	3	1 081,67	2,01	16,45	1,98	0,30	14,01	
	4	4 462,65	19,00	30,55	9,62	0,52	12,02	
	5	9 377,25	23,85	15,55	7,93	2,03	18,87	
	6	231,29	3,34	4,27	0,09		5,64	
	LS celkem	42 211,94	65,05	104,15	35,51	7,15	91,37	0,00
Bruntál	1	8 210,39	7,55	11,86	2,75		20,99	0,10
	2	9 360,77	11,23	13,31	5,08	0,04	23,01	
	3 **	3 158,11	9,39	15,83	2,96	0,09	24,47	0,14
	4 ****	4 144,82	6,99	14,71	5,16	1,13	10,01	0,27
	5 ***	7 738,77	4,31	10,13	11,97	0,35	26,84	1,77
	6 ***	2 871,53	1,77	1,94	5,79	0,04	16,36	1,56
	7 ****	210,75	2,95	2,10	1,72	0,68	12,14	
	8 **	2 595,30	3,54	4,00	1,73		11,41	0,25
	LS celkem	38 290,44	47,73	73,88	37,16	2,33	145,23	4,09
Divize celkem		248 540,11	249,38	521,93	204,52	43,19	919,31	10,79

* lesnický úsek 6 je spravován z úrovně lesní správy

** lesnické úseky 3 a 8 spravuje jeden lesní

*** lesnické úseky 5 a 6 spravuje jeden lesní

**** lesnické úseky 4 a 7 spravuje jeden lesní

CHALARA FRAXINEA – PROSYCHÁNÍ A CHŘADNUTÍ JASANU

PHYTOPHTHORA ALNI – PROSYCHÁNÍ OLŠÍ V DOUPOVSKÝCH HORÁCH U VLS ČR, s. p. DIVIZE KARLOVY VARY

Poslední dobou se odborný lesní personál Vojenských lesů a statků, s. p. divize Karlovy Vary stále častěji setkává s jevem prosychání a následného odumírání jasanu ztepilého a olší všech druhů. V porostech od odrostlých kultur až po mýtní porosty. Tyto jevy jsou přisuzovány všeobecně k suchým letům a u mladších kultur hlavně v mrazových kotlinách, škodám mrazem. Průvodní jevy tomu na první pohled nasvědčují, pod prosychajícími konci větví a letorostů v následujícím vegetačním období se tvoří shluky zelených výmladků, jak se snaží mrazem poškozený

strom znovu regenerovat. Pátrání po řešení zvýšeného výskytu prosychajícího jasanu ztepilého a olší po celé ploše Doupovských hor nás přivedlo až za pracovníky VÚKOZ (Výzkumný ústav pro krajinu a okrasné zahradnictví) Průhonice. Zaměstnankyně ústavu Ing. Ludmila Havrdová nám vysvětlila a na vzorcích z poškozených porostů dokázala, že se jedná o mykózní onemocnění jasanu ztepilého CHALARA FRAXINEA (nemá český název) a houbového parazita PHYTOPHTHORA ALNI (rovněž nemá český název), který napadá olše.

Na základě tohoto poznatku byla Českou lesnickou společností Doupov požádána Ing. Ludmila Havrdová z VÚKOZ Průhonice o odborný seminář na toto téma. Uskutečnil se 13. 9. 2012 v areálu Vojenských lesů a statků, s. p. divize Karlovy Vary na Bukovině. Akce se zúčastnil odborný lesní personál divize Karlovy Vary, zástupci LČR i odborní lesní hospodáři a vlastníci drobných lesních majetků z okolí. Přednášku zahájil ředitel VLS, s. p. divize Karlovy Vary Ing. Milan Suk a přivítal Ing. Ludmilu Havrdovou, ostatní přítomné a předal slovo vedoucímu lesní

správy Valeč Ing. Zdeňku Macháčkoví předsedovi České lesnické společnosti Doupov, ten seznámil přítomné s programem semináře, který se skládal ze dvou, respektive tří částí.

1. Přednáška Ing. Ludmily Havrdové s následujícími tématy: *Chalara fraxinea* – šíření mykózního onemocnění jasanu Evropou, poškození lesních porostů v ČR a předpoklad dalšího šíření. Možná péstební opatření k omezení škod. *Phytophthora alni* - houbový parazit olší, jeho význam a šíření.
2. Venkovní ukázka chřadnoucích a odumírajících stromů jasanu ztepilého napadeného chorobou *Chalara fraxinea* a chřadnoucích a odumírajících stromů olší napadené *Phytophthora alni*.
3. Občerstvení, závěrečné posezení a diskuze.

Ing. Ludmila Havrdová se ujala slova a v přehledné prezentaci seznámila přítomné s historií a současným stavem výzkumu chřadnutí jasanu vlivem *Chalary fraxinea*. Zeměpisný původ tohoto onemocnění není přesně znám, pravděpodobně snad Asie. Problémem chřadnutí jasanu se vědci začali zajímat v 90. letech 20. století v severní Evropě (Pobaltí, Polsko, Skandinávie), kde se vyskytly první masivní škody.

Původce nákazy objevil Prof. Kowalski (2006) ve formě nepohlavního stádia houby izolací z napadených výhonků a nazval je *Chalara fraxinea*. V roce 2010 byl zjištěn výskyt sporů na opadu listů jasanu. Nákaza se šíří ze severovýchodu na jihozápad a je již zjištěna ve 22 státech. Šíří se vzduchem na velké vzdálenosti pomocí askospor.

V České republice byla potvrzena nákaza izolací houby v roce 2007, napadení jasanu v roce 2009, současně se masivně šíří po celém území České republiky. Ing. Ludmila Havrdová seznámila přítomné se současným výzkumem. Na území ČR se provádí mimo jiné v CHKO Lužické hory. Výsledky výzkumu prováděného v období 07-09/2011 potvrdily výskyt patogenu v 75 z 80 zkoumaných ploch. Jsou napadány všechny typy jasanových porostů, nejčastěji však břehové porosty, porosty na podmáčených stanovištích a jasanové olšiny, kde je nejvyšší vzdušná vlhkost. Nejméně jsou napadány solitery v prostředí s nízkou vzdušnou vlhkostí. Pato-

gen byl zjištěn také již ve stáří sazenic. Pěstitelé sazenic dřevin považovali poškození letorostů za škody mrazem. Dále se vyskytuje ve všech věkových stádiích od kultur přes prořezávky, probírky až do mýtních porostů. Zdrojem nákazy jsou plodničky (askospory) šířící se větrem. Napadají listy, řapíky a výhony. Nekrózy jsou neohraňované a zvětšují se, mycelium z napadených listů prorůstá do řapíků a dochází k předčasné defoliaci (opadu listů) již koncem léta. Při napadení výhonu a větví proniká houba do vnitřních pletiv, způsobuje hnědé až černé léze, které se rychle prodlužují a šíří. Reakce hostitele je tvorba kalusu, tvorba preventivních výhonů, shlukovitě olštění, předčasný opad listů, chřadnutí a prosychání korun.

Ochrana proti napadení chalarou neexistuje prozatím vlastně žádná. Bez problému přezimuje ve velkém množství opadu listů a v xylému infikovaných hostitelů, po té se dál šíří na velké vzdálenosti větrem. Jediná možná ochrana je formou péstebních opatření, kdy jednoznačně jasan při menším zastoupení v porostu trpí chalarou méně než čistý jasanový porost. Důvodem je překážka pro šíření askospor v podobě asimilačních orgánů ostatních dřevin.

Dále Ing. Ludmila Havrdová seznámila přítomné s onemocněním olší chorobou *Phytophthora alni*. Toto onemocnění napadá všechny druhy olší a zeměpisný původ je Evropa. Poprvé bylo onemocnění

popsáno v Anglii roku 1995, v České republice pak v roce 2003. Oficiální popis tohoto onemocnění provedli autoři Brasier a S. A. Kirk. Fytoftorové onemocnění se šíří přirozeně vodou. Po Evropě byla nemoc rozšířena pravděpodobně povodněmi roku 2002. Onemocnění způsobuje hnilobu kořenů a kořenových krčků. Houba rychle proniká vodivými pletivy a dochází k chřadnutí a odumření napadeného stromu.

Po vyčerpání tématu přednášky se všichni přítomní odebrali k venkovní pochůzce, která se konala v poškozených porostech LS Valeč - LHC 143. Přítomní měli možnost vidět napadení jasanu ztepilého *Chalarou fraxinea*, a to v probírkovém porostu 62 A 010, jedná se o silně podmáčené stanoviště, porost zde vykazuje charakteristické příznaky napadení. Stromy jsou převážně bez listů, konce větví prosychají, jsou tu zřetelné shluky výhonů. Na zemi, při rozhrábnutí opadu listů, byla nalezena spousta plodnic (obr. 1.).

Další zastávka byla v porostu 118 B 010, kde jsme mohli pozorovat odrůstající kulturu jasanu vzniklou převážně z přirozeného zmlazení. I zde byly patrné usychající letorosty, po odstranění kůry byly viditelné hnědočerné léze šířící se oběma směry od místa vniknutí choroby do pletiva stromu. Když jsme přeřízli prosychající letorost kolmým řezem, viděli jsme, jak napadení zaplňuje skoro celou plochu řezu (obr. 2, 3, 4).

výzkumem zjištěný existující odolnější genotyp jasanu, který prozatím *Chalara fraxinea* nenapadá. Tito jedinci mají nápadně zelené listy a mají silnější ochrannou vrstvu listů a letorostů, přes kterou nákaza neproniká.

Na závěr si dovoluji přeci jenom trochu optimismu, snad mi výzkumní pracovníci prominou. Prostě musíme doufat, že si zase příroda pomůže sama! Konec konců, stejnou metodu používají i ochránci přírody...

V článku byly použity materiály

Ing. Ludmily Havrdové z ÚKOZ

v.v.i Průhonice,

Graf a tabulka Ing. Luboš Klement,

Taxles s.r.o.

sepsal Miroslav Holas

V další lokalitě, v břehovém porostu olší 103 A 030 byla zjištěna nákaza *Phytophthora alni*, která způsobuje hnilobu kořenů a krčků. Šíří se přirozeně vodou a proniká do stromu kořeny a místy mechanického poškození krčků. Při odstranění kůry prosychajících olší bylo zřetelně vidět, jak houba proniká vodivými pletivy a způsobuje odumírání stromu.

Po návratu z venkovní pochůzky jsme se odebrali k malému občerstvení a rozvinula se diskuze k tématu *Chalara fraxinea* a *Phytophthora alni*.

Výhled a rychlost šíření těchto nákaz je dosti závažný. V podmínkách u VLS, s. p. divize Karlovy Vary, kde tvoří jasan ztepilý 7,15 % z dřevinné skladby na ploše 1020,8 ha a olše 3,77 % na ploše 537,96 ha z celkové plochy 14 268,54 ha porostní půdy, může mít nákaza zásadní vliv na snížení zastoupení jasanu a olše v dřevinné skladbě na území divize (viz. tabulka a graf zastoupení dřevin).

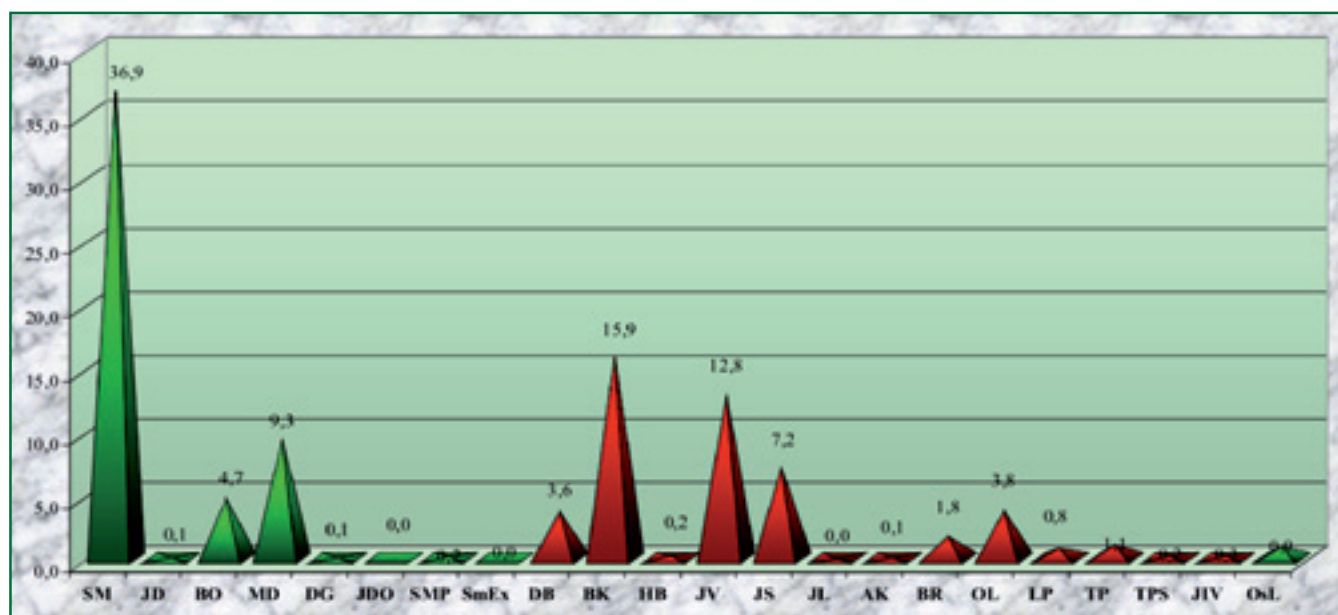
Nezanedbatelné je samozřejmě i zastoupení jasanu a olše mimo lesní porosty na území VÚ Hradiště. Ochrana před zmíněnými chorobami zatím není zcela vyřešena. Nabízí se pouze ve školkařství, je nutné dobře třídit sazenice a vyloučit výsadbu infikovaných sazenic. V pěšebních zásazích, tedy v prořezávkách a v probírkách ve smíšených porostech, je nutné protěžovat jiné druhy dřevin v neprospěch jasanu a olše. Prosychající a suché stromy je potřeba těžbou odstranit. Jako přirozená ochrana se jeví možnost, vysazovat

Tabulka procentického zastoupení dřevin u divize Karlovy Vary podle plochy a zásoby

Dřevina	zásoba	%	por.pl	%
	m ³ b.k.		ha	
smrk	1 338 510	46,77	5 258,36	36,85
jedle	2 055	0,07	10,97	0,08
borovice	158 040	5,52	670,02	4,70
modřín	219 317	7,66	1329,16	9,32
kosodřev.	0	0,00	0,00	0,00
douglaska	5 119	0,18	16,71	0,12
jedle obr.	0	0,00	0,00	0,00
sm exoty	857	0,03	21,61	0,15
ostat. jehl.	0	0,00	0,00	0,00
dub	82 191	2,87	520,64	3,65
dub cer	0	0,00	0,00	0,00
buk	456 405	15,95	2 269,90	15,91
habr	5011	0,18	32,12	0,23
javor	249 235	8,71	1 828,44	12,81
jasan	167 331	5,85	1 020,80	7,15
jilm	332	0,01	1,89	0,01
akát	492	0,02	7,19	0,05
bříza	29 189	1,02	255,90	1,79
olše	79 611	2,78	537,96	3,77
lípa	20 167	0,70	119,17	0,84
top. nešl.	31 524	1,10	161,98	1,14
top. šl.	6 198	0,22	34,23	0,24
vrby	2 372	0,08	43,06	0,30
ostat. list.	7 797	0,27	128,43	0,90
CELKEM	2 861 753	100,00	14 268,54	100,00

Procentické zastoupení jednotlivých dřevin – divize Karlovy Vary

ZEMĚDĚLSTVÍ V ČÍSLECH

Ukazatelé zemědělské výroby nebyly v zaměstnaneckém časopisu zveřejněny poměrně dlouhou dobu. Rádi bychom tedy čtenáře seznámili s rozsahem a produkcí našeho zemědělství za rok 2012.

Výroba DZV je tradičně členěna na rostlinnou a živočišnou výrobu a od roku 2000 je zařazena v kontrolovaném ekologickém hospodaření. Je zaměřena především na údržbu ploch, při které se produkce zelené hmoty využívá jako krmivo pro skot. Výměra obhospodařovaných pozemků ke konci roku je 6458 ha, z toho je 410 ha registrováno mimo zemědělské správy u divizí Mimoň, Hořovice a Plumlov. Výměra je však často měněna vlivem auditů kontrolních orgánů, má však vzestupnou tendenci zařazováním nových ploch.

Rostlinná výroba

Rostlinná výroba vyrobila 2 374,3 t sena a 13 353,2 t travní senáže. Výrobě krmiv je věnována velká pozornost. Krmiva jsou rozborována akreditovanou laboratoří k určení jakosti. Dosažená kvalita byla hodnocena průměrnou známkou II. na stupnici I – IV. Jen malá část senáží dostala známku III. za vyšší podíl vlákniny. Na tomto se podepsala

velká sucha v loňském roce u ZS Heroltovice a Bražec.

Při srovnání roku 2011 a 2012 však vidíme velké zlepšení v managementu silážování z hlediska obsahu popelovin, fermentačního procesu, obsahu živin a obsahu sušiny. Rezervy jsou stále ještě v obsahu vlákniny, tedy včasnosti sklizně u některých senáží. Je to však také otázka strojního vybavení přesto, že je technika pravidelně měněna. Musíme říci, že kvalita objemných krmiv, podle rozborů, je u DZV nejlepší za dobu posledních 5-ti let.

Živočišná výroba

Stavy zvířat chovaných na DZV mají stoupající tendenci. Na výši stavu se příznivě projevuje řada rekonstrukcí stájí. Stav skotu ke konci roku 2012 je uveden v tabulce.

Hlavním a nejvíce sledovaným ukazatelem živočišné výroby je odchov telat. Na odchov má vliv řada vnějších a vnitřních faktorů, od zdraví matek až po ošetřovatele. Odchované tele je tedy hlavním tržním produktem. Odchov telat za rok 2012 je uveden v tabulce.

kategorie	počet ks
krávy celkem	1 255
z toho dojně	231
vysokobřezí jalovice	386
jalovice 1 – 2 roky nezapuštěné	452
jalovice do 1 roku	428
býci plemeni do 2 let	6
býci plemeni starší	65
telata do 8 měs.	81
celkem DZV	2 673

Za rok bylo dodáno na jatka 514 ks o živé hmotnosti 243 741 kg.

2012

Zemědělská správa	Počet plemenic k připuštění v roce 2011	Počet všech březích plemenic/počet otelených	Narozená telata živá	Narozená telata mrtvá/uhynulá do 48 hodin	Úhyn telat/sanitní porážka	Odchovaná telata	Odchov na 100 krav	Mortalita v %	Celková ztráta v %
Květušín	261	247/230	232	9/4	7/0	218	88,25	3,01	8,16
Bažec	749	710/702	662	22/30	36/0	627	88,31	5,44	12,32
Heroltovice	265	252	217	7/0	7/4	207	82,14	3,23	6,25
Slavkov	192	180	156	8/4	8/0	148	82,22	5,13	11,90
Luboměř	98	93	83	3/1	6/0	77	82,80	7,23	11,49
Celkem DZV	1 565	1 482	1 350	49/39	64/4	1 277	86,17	5,04	10,85

Odchov telat v roce 2012

Podle běžně používaných hospodářsko statistických ukazatelů je ztráta telat

Zcela záměrně se pak vyhýbám dotacím. Nejasnosti v dotační politice, stejně jako nejasný zemědělský program EU, zvyšují jen zbytečné napětí v celé zemědělské společnosti.

šují jen zbytečné napětí v celé zemědělské společnosti.

Ing. Oldřich Fröhlich

2011

Zemědělská správa	Počet plemenic	Narozená telata živá	Narozená telata mrtvá	Úhyn telat/sanitní porážka	Odchovaná telata	Odchov na 100 krav	Mortalita v %	Celková ztráta v %
Květušín	242	245	11	17	228	94,21	6,93	10,93
Bažec	712	624	67	20+1	604	84,83	2,15	12,59
Heroltovice	234	206	16	6+2	198	84,62	2,91	9,90
Slavkov	177	171	4	4+1	166	93,78	2,34	4,57
Luboměř	83	75	2	2+1	69	83,13	2,66	5,19
Celkem DZV	1 448	1321	100	49+5	1265	87,36	3,71	9,54

hodnocena k připuštěným plemenicím a je za DZV 8,69 %. Uvedená tabulka je upravena pro vnitřní potřebu hodnocení v rámci DZV, protože přesněji hodnotí ukazatele odchovu telat. Pro srovnání uvádíme tabulku odchovu telat za rok 2011, která je však ještě v neupravené formě.

Odchov telat v roce 2011

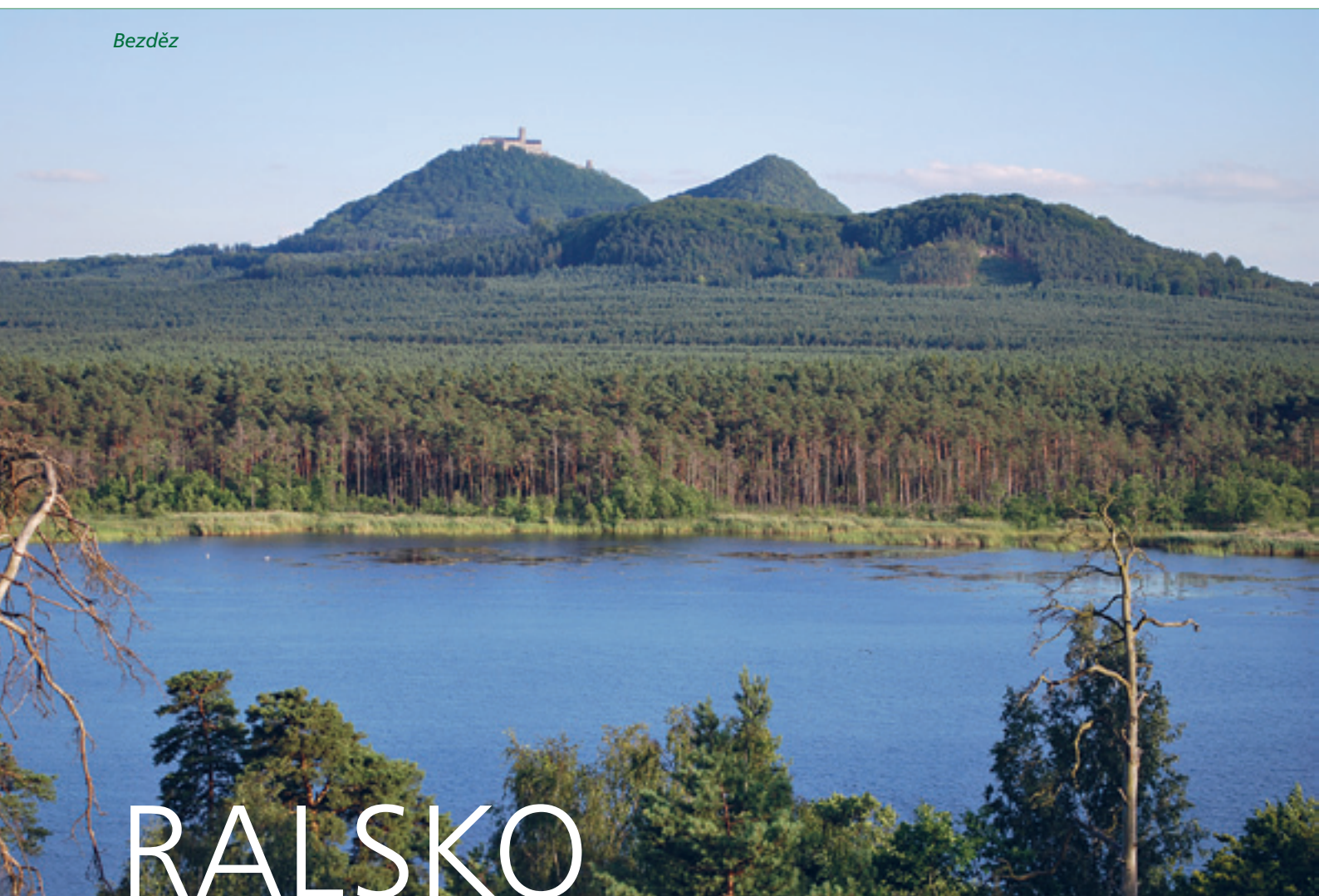
Další tabulka ukazuje prodej telat podle správ. Nižší průměrná hmotnost telat na ZS Květušín souvisí s dřívějším prodejem, který byl nutný vzhledem k dokončování ozdravovacího plánu.

Výroba mléka je soustředěna na středisku Luboměř, zemědělské správy Heroltovice. Je nutno zdůraznit, že mléko je vlastně jediným ekologickým výrobkem. V roce 2012 vyrobili 1 237 867 litrů mléka a do mlékárny dodali 1 182 961 litrů. Rozdíl byl spotřebován telaty. Za dodávku utržili 10 692 307 Kč při průměrné realizační ceně 9,04 Kč. Velice chvalitebné je, že celá produkce byla prodána v kvalitě Q, tedy v nejvyšší možné. Dále uvádíme, že obsah tuku byl 4,02% a obsah bílkovin 3,36% v litru mléka, což má rovněž vliv na cenu.

Zemědělská správa	Prodej telat v kusech	Průměrná váha prodaného kusu
Květušín	170	204,51
Bažec	462	245,16
Heroltovice	145	218,68
Slavkov	60	216,45
Luboměř	38	236,13
Celkem DZV	875	230,51

Celkem tržba za 875 prodaných telat byla 14 154 397 Kč.

RALSKO

V PROMĚNÁCH ČASU

Krajina jihovýchodní části dnešního okresu Česká Lípa byla od pravěku ovlivněna lidskou činností jen okrajově. Rozkládaly se zde rozsáhlé borové a částečně dubové porosty na písčitých vysychavých půdách, přerušené jen bažinatými depresiemi s rašeliništní květenou nebo pískovcové případně čedičové a znělcové skalní vyvýšeniny porostlé borovicí, jedlí a bukem. Na zamokřených stanovištích rostla olše a osika, v podrostu se vyskytoval habr a líska. Smrk se vyskytoval jen řídce, a to pouze na vhodných stanovištích. Z fauny tu byl zastoupen jelen, srnec, zubr, divočák, zajíc, bobr, liška, vlk, medvěd a pravděpodobně i los. Z ptactva nechyběl tetřev, tetřívka, jeřáb, orel, sokol a další i v současnosti běžné druhy ptáků.

Dominantami kraje jsou jednoznačně vrcholy Bezdězu a Ralska. Ralsko je zdaleka viditelný zalesněný kuželovitý vrch s nadmořskou výškou 696 m.n.m. Na jeho vr-

cholu je zřícenina stejnojmenného hradu s prvky románského slohu z konce 12. století. Další zdaleka viditelnou krajinnou dominantou se stejnojmenným středověkým hradem založeným Přemyslem Otakarem II. kolem roku 1270, jsou dva znělcové kužele Malého a Velkého Bezdězu (604 m.n.m.) se skalnatými a suťovými svahy porostlými převážně bukovými porosty s řadou chráněných rostlin a živočichů – např. tesařík alpský. Dalšími vyvýšeninami kraje je pískovcové skalní město Pecopala, porostlé kyselými i květnatými bučinami a bory, rozlehlý pískovcový útvar Široký kámen a tři vrcholy v okolí Hamru na Jezeře – Děvín, Ostrý a Schachtstein. Východním směrem od Ralska se nachází další vrcholy: Malý a Velký Jelení vrch, skalní útvar Stohánek připomínající úzkou stolovou horu se zbytky do skály vysekaných místností z 18. století a nedaleko od něj leží výrazný skalní amfiteátr tvaru podkovy nazvaný Divadlo.

Vodstvo je zastoupeno prakticky jen tokem Ploučnice, která se v úseku mezi Mimoní a Brennou klikatí nespočetnými meandry a připomíná nám, jak asi vypadaly všechny řeky v české krajině, než je začali lidé regulovat. Potoky a menší říčky zde prakticky nejsou, a tak jedinými vodními plochami jsou soustavy rybníků s přilehlými rákosinami a bažinami v okolí Břehyně (Břehyňský rybník), Hradčan (Hradčanský, Držník, Strážovský, Vavrouškov, Černý), Hvězdova (Hvězdovský I – IV, Ploužnický, Novodvorský I – V, Svěbořický) a nedaleko Hamru na Jezeře (Černý rybník).

Tento nedostatek vody spolu s neúrodnými písčitými půdami způsoboval trvalé problémy s osidlováním této oblasti. Lidských sídel zde nebylo mnoho a některé dokonce časem i zanikaly – viz např. neúspěch kolonizačního pokusu s městem Bezděz. Obyvatelstvo se zabývalo zejména prací v lese a pastevectvím. Kla-

sická zemědělská výroba v těchto místech byla neefektivní. V průběhu 18. a 19. století se osídlení ustálilo a tak v polovině minulého století, před vznikem VVP, zde bylo celkem 27 obcí, osad a samostatných dvorů. Jen některé měly to štěstí, že přečkaly do dnešních dnů a tvoří součást dnešní obce Ralsko. Jsou to Hradčany (83 domů a 370 obyvatel), Boreček (v roce 1921 součást Mimoně), Kuřívody (213 domů a 924 obyvatel), Ploužnice (82 domů a 425 obyvatel), Hvězdov (101 domů a 562 obyvatel) a Náhlov (27 domů a 121 obyvatel). Většina však vzala za své při vzniku vojenského újezdu a dnes po nich není s výjimkou několika studní a sklepů ani stopa. Byly to obce Jezová (71 domů a 309 obyvatel), Horní Krupá (65 domů a 305 obyvatel), Židlov (79 domů a 375 obyvatel), Okna (87 domů a 331 obyvatel), Kracmanov (22 domů s 96 obyvateli), Jablonec (105 domů a 432 obyvatel), Chlum (15 domů a 52 obyvatel), Proseč (50 domů a 211 obyvatel), Olšina (46 domů a 213 obyvatel), Kostřice (13 domů, počet obyvatel neznám), Křída (28 domů a 127 obyvatel), Palohlavy (59 domů a 263 obyvatel), Dolní Novina a Černá Novina s dvorem Medný (54 domů a 246 obyvatel), Svěbořice s dvorem Ostrov (141 domů a 615 obyvatel), Dubový Vrch (13 domů a 49 obyvatel), Strážov (13 domů a 51 obyvatel) a Vrchbělá (84 domů a 390 obyvatel) náležející v současnosti k Bělé pod Bezdězem. V závorce jsou údaje ze sčítání budov a osob z roku 1921, kdy zde žilo celkem 6 521 osob v 1 463 domech.

Podle posledního sčítání obyvatelstva žije na území bývalého VVP, která je jednou obcí Ralsko se sedmi částmi – Kuřívody, Horní Krupá, Hradčany, Boreček, Ploužnice, Hvězdov a Náhlov, 2 220 osob.

Za počátek hospodaření armády lze považovat vojenské zemědělské dvory Medný, Ostrov a Nový Dvůr o výměře 330 ha, které vlastnila armáda již v době první republiky. Po válce byl majetek rozšířen o Velkostatek Velké Ralsko a o Pavlín Dvůr, v roce 1947 přibýly dvory Stráž pod Ralskem, Sedliště a Mimoň.

Od května 1947 začalo jednání o převodu lesů pod vojenskou správu. Jednalo se o lesy konfiskované, spravované podnikem „Státní lesy a statky“, lesy obecní a soukromé a o 830 ha lesů náležejících Konventu řádu Dominikánů a sv. Jiljí v Praze.

Z velkých vlastníků je třeba jmenovat Waldsteina, Hartiga a Rohana, jimž byl majetek konfiskován na základě Benešových dekretů. Odbornou správou lesních porostů a zemědělských pozemků, ležících v prostoru vojenského výcvikového tábora, bylo pověřeno nově zřízené „Ředitelství vojenských lesů v Mimoně“. Rok 1947 je možno tedy považovat za vznik organizace, jejímž nástupcem jsou VLS ČR, s. p. divize Mimoň.

Pro vznik vojenského prostoru na Českolipsku existovalo zřejmě více důvodů.

Celá oblast, zabraná pro vojenské účely, byla po ekonomické stránce jen málo rozvinutá, nikdy tu nevznikly větší průmyslové podniky, území neprořezala žádná z železničních tratí, síť silnic se zpevněným povrchem zůstala řídká. Valná část území byla zalesněna, půda, využívaná k zemědělským účelům, nebyla nikterak kvalitní a neumožňovala dosáhnout uspokojivých výnosů, proto se také ve větší míře prosadil chov dobytka. Dalším důvodem pro vznik vojenského prostoru byla pravděpodobně hustota zalidnění, která byla ve srovnání s okolními oblastmi výrazně nižší. Řídce osídlená, zaostalá pahorkatina mezi Bezdězem a Ralskem navíc splňovala požadavky armády na zábor rozsáhlého území pro nácvik rozmanitých bojových operací v náročných terénních podmínkách, nácvik součinnosti různých druhů vojsk, letectva, dělostřelectva a tankistů – při dodržení nutných bezpečnostních opatření a na cvičišť s dostatečně velkými dopadovými plochami.

Jedním z nejpádňějších argumentů pro zřízení vojenského výcvikového prostoru bylo hradčanské vojenské letiště, jehož výstavbu zahájila německá armáda počátkem března 1945. O měsíc později bylo letiště bombardováno americkým letectvem.

V prvních poválečných týdnech a měsících se prováděl odsun německého obyvatelstva a s ním souvisela probíhající konfiskace jeho majetku a následné osídlení českým obyvatelstvem.

Jednání o zřízení vojenského výcvikového tábora probíhala od prvních mírových dnů. Vláda v roce 1946 vyslovila požadavek, aby se území budovaného vojenského tábora rozprostíralo spíše severovýchodním směrem k Ještědu, aby oblast dokeských jezer zůstala uchována pro rekreaci. V červnu 1946 se konala v Kuřívodech meziministerská porada spojená s obhlídkou terénu. Ministerstvo školství požadovalo kategoricky ochranu přírodních rezervací v okolí Doks, Máchova jezera, Břežňského rybníka až ke Kummerskému pohoří, což se nakonec podařilo prosadit na úkor většího počtu vysídlených obcí na SV. V témže roce probíhají jednání o způsobu přesídlení obyvatelstva. Přesídlením měly být postiženy v politickém okrese Česká Lípa částečně nebo celé obce: Holíčky, Hvězdov, Jablonec, Horní Krupá, Křída, Hradčany, Kuřívody, Náhlov, Dolní Novina a Černá Novina, Okna, Olšina, Palohlavy, Proseč, Svěbořice, Židlov a Ploužnice. V okrese Mnichovo Hradiště se vystěhování týkalo pouze zemědělců z Jezové. Vysídlení oby-

Střelnice Židlov

Sbližování

vatel probíhalo v březnu až květnu 1947. Veškerý nemovitý majetek a zemědělské pozemky byly MNO předány k 1. – 4. 1947, lesní pozemky 9. a 10. května téhož roku.

K definitivnímu vytyčení hranic byla ustavena ohraničovací komise, jejíž práce vyvrcholila ve dnech 18. – 23. dubna 1947 komisionelním stanovením hranic.

Od ledna 1948 byl VVT Bezděz přejmenován na VVT Mimoň. Vojenský tábor se rozprostíral v okresech Česká Lípa, Doksy, Liberec, Mnichovo Hradiště a Turnov, což bylo nepraktické pro jednání mezi civilními a vojenskými úřady, proto se připravovala změna hranic okresů, aby se tábor nacházel pouze na území okresu Česká Lípa. V říjnu 1949 byl vojenský tábor přeměněn na vojenský újezd. Úřadovna vojenského újezdu Ralsko se nacházela v Mimoni. Vojenský újezdní úřad plnil pro osoby bydlící v prostoru vojenského újezdu, tj. pro civilní zaměstnance vojenské správy, vojenské osoby z povolání a jejich rodiny, obdobné funkce jako MNV.

Zřízení vojenského újezdu Ralsko na základě zákona č. 169/1949 Sb. o vojenských újezdech nabylo účinnosti dnem

1. července 1950. Tímto dnem zanikly obce, jejichž území bylo zcela pojato do obvodu vojenského újezdu: Černá Novina, Holičky, Horní Krupá, Hvězdov, Jablonec, Okna, Olšina, Palohlavy, Svěbořice a Židlov.

Československá lidová armáda cvičila a hospodařila ve vojenském výcvikovém prostoru od roku 1947 do roku 1968. Armáda zřídila v prostoru tankodromy, střelnice a velkou pozornost věnovala letišti, kde bylo odlesněno přes 310 ha pro potřeby rozšíření technického zabezpečení letiště.

Na letišti se počalo v roce 1947 s výstavbou základny vzdušného výsadku pro jednotku výsadkářů ze Zákup. V lednu 1951 byla ustavena kluzáková a balónová letka a v říjnu téhož roku došlo k přestěhování výsadkových sil do Košic a Prešova. Tou dobou již na letišti působil 47. průzkumný letecký pluk s letouny C-3, který byl zanedlouho se stejnými letouny reorganizován na 25. a 26. bombardovací letecký pluk. V roce 1951 bylo započato s výstavbou betonové přistávací dráhy, dokončena byla v roce 1954. Od 1. 9. 1956 začal z hradčanského letiště oficiálně působit 26. stíhací

pluk s proudovými letouny MiG-15, který byl v šedesátých letech přeznačen na 2. letecký pluk a letouny sloužily jako stíhací-bombardovací.

Zařízení zřízená armádou byla intenzivně využívána, ale vojska, kromě nepočetných technických a strážních jednotek, tu trvale umístěna nebyla – s výjimkou letiště Hradčany.

Sovětská armáda 21. srpna 1968 obsadila letiště Hradčany a postupně celý VVP Mimoň. V důsledku mezinárodních dohod nemohla být sovětská vojska rozmístěna přímo u hranice se SRN a tak je vybrána Mimoň, Milovice a další místa v SV Čechách jako trvalé mírové posádky pro Střední skupinu vojsk. V případě válečného konfliktu by nastupovala jako vojska druhého sledu za jednotkami československé armády.

Ve VVP byly tyto střelnice a zařízení: součinnostní střelnice Židlov, tanková střelnice Vrchbělá, pěchotní střelnice s granátistěm Kuřívody, střelnice BVP (bojových vozidel pěchoty) Svěbořice, střelnice Hvězdov, letecká střelnice Prosička, cvičiště Jezová, vododrom Nový Dvůr pro výcvik plavení techniky atd. Využití střelnic i dalších cvičišť bylo maximální.

Vojska byla rozmístěna přímo ve VVP na těchto základnách (stav z konce 80. let):

• **Stráž pod Ralskem**

360. tankový pluk

ve výzbroji: 94 ks tanků T-72A
43 ks BMP 1
4 ks BRM-1/BRDM-2
18 ks 122 mm samohybných houfnic 2S1 „Gvozdik“
4 ks protiletadl. raket. kompletů 9K35 S-10M
4 ks protiletadl. samoh. čtyřkanónů ZSU-23-4 „Šilka“

• **Hvězdov**

52. gardový dělostřelecký pluk

ve výzbroji: 36 ks 152 mm samohybná houfnice 2S3 „Akacija“
18 ks 122 mm tažená houfnice D-30
18 ks 122 mm raketomet BM-21 „Grad“

80. prapor oprav techniky

442. raketová brigáda s 18 odpalovacími zařízeními 9K79 „Točka“

• **Kuřívody**

149. protitankový oddíl

ve výzbroji: 12 ks 100 mm PT kanón MT-12
12 ks PT vozidel BRDM-2 a PTŘS 9M11 „Fagot“

234. gardový ženijní prapor

106. prapor chemické ochrany

898. prapor materiálního zabezpečení

5. protiletadlová raketová brigáda s 27 protiletadlovými komplety 2K11 „Krug“

• **Svébořice**

130. protiletadlový raketový pluk s 20 protilet. komplety 9K23 „Osa“

• **Hradčany**

236. stíhací bombardovací pluk

ve výzbroji: 40 ks MiG-27K a 10 ks MiG-23UB

199. samostatná vrtulníková letka

ve výzbroji: 2 ks Mi-24Rch, 2 ks Mi-24K, 3 ks Mi-8T, 3 ks Mi-8PPA,
2 ks Mi-6VKP a 1 ks Mi-6VzPU

samostatná vrtulníková letka (neznámého označení)

ve výzbroji: 8 ks Mi-24V/P, 8 ks Mi-8TB, 2 ks Mi-24Rch, 2 ks Mi-24K

1921. samostatný pozemní prapor REB (radioelektronického boje)

605. samostatný stavební prapor

• **Vrch Bělá**

563. samostatný ženijní prapor

ve výzbroji: pásové obojživelné přepravníky TPS-10, vlečné motorové čluny BMK-T, pásové obojživelné soulodí GSP, další spec. ženijní a pontonová tech.

• **Jezová („Javor“)**

563. samostatný ženijní prapor

speciální objekt k uskladnění jaderné munice (na území ČSSR nebyla umístěna, měla se dovézt v případě politického napětí)

• **Jabloneček**

2432. protiletadlová raketová technická základna

pragmatické. S jejich působením se musel personál vyrovnat, i když to bylo někdy velmi obtížné. Docházelo k poškozování lesních porostů – asi 17 % je jich poškozeno střelbou a dřevo tudíž znehodnoceno. Velmi omezující byly zakázky práce v době střeľeb. Vzhledem k ploše dopadových ploch, které na některých správách tvořily až 30 % lesní výměry, byl poté problém splnit úkoly dané lesním plánem a často se v těchto místech muselo pracovat o víkendech. Škody vznikaly také na zemědělských kulturách, hrázích rybníků a komunikacích. Po celé ploše VVP se v lesích nacházely zákopy, okopy pro techniku, zemljanky a jiné stavby, často z kradeného dřeva. Dále šlo o četné lesní požáry vzniklé střelbami, výcvikem a rekreací. Největší vypukl v červenci 1990 a shořelo při něm 146 ha lesa. Zřizování rozsáhlých „černých skládek“ odpadů všeho druhu velmi znečistilo území a ohrozilo spodní i povrchové vody. Pytláctví a krádeže dřeva nastojato i ze skládek byly časté a šlo jim jen těžko bránit.

Mezivládní dohoda o odsunu sovětských vojsk z Československa uzavřená v roce 1990 zahájila novou etapu vývoje oblasti dosud označované jako vojenský prostor Ralsko. Poslední ruský voják opustil vojenský prostor 31. července 1991. Budovy a zařízení, které zde zůstaly, byly v dalších letech většinou odstraněny. V současnosti zůstává stát stále několik zbořenišť na Jezové, Svěbořicích a Novém Dvoře. Největší areál takových objektů představuje letiště Hradčany. Drobné stavby rozmístěné po lese jako hlídací stanoviště byly odstraněny všechny. Na některých místech došlo k využití a opravě těchto objektů v současných částech obce jako Hvězdov, Ploučnice, Kuřívody, Stráž pod Ralskem a Hradčany. Základna Jezová (Javor) se stala utečeneckým táborem MV ČR.

Značné prostředky se za posledních dvacet let investovaly do oprav a budování nové sítě komunikací. Zejména v oblasti Zbynska, které bylo dopadovou plochou Židovské střelnice, byla silniční síť minimální. Tankovky, které sloužily k přesunu pásové techniky se časem zatrávnily a pokryly drnem. V současnosti o jejich účelu vědí jen pamětníci. Došlo také k opravě hrází všech rybníků kromě Černého rybníka u Hradčan, kde je hráz stále protržená.

Jednou z prvních činností po odchodu vojsk byla likvidace ekologických zátěží, odstranění černých skládek rozese-

Jediným objektem československé armády ve VVP byl Výzkumný ústav pozemní techniky na Břehyni. V současnosti

je v soukromém vlastnictví. Vztahy personálu VLS a sovětů byly i přes oficiálně deklarované soudružské a přátelské spíše

Zemljanka

Hradčany-Kummer

Truppenübungsplatz Gommern near Rabenau

tých po celém prostoru a zejména asanace povrchových i podzemních vod znečištěných únikem ropných látek v areálu letiště Hradčany.

Samostatnou kapitolou je pyrotechnická asanace oblasti. V roce 1991 byla vytvořena rota vojáků základní vojenské služby v síle 60 osob. Tato jednotka měla za úkol projít v měsících duben až červen 1991 celý VVP Ralsko a provést tzv. povrchový sběr. Tato jednotka za tři měsíce posbírala okolo 200 000 kusů munice. Na základě tohoto poznatku byla zahájena Pyrotechnická očista prostřednictvím pyrotechnického útvaru dislokovaného v Mimoňi, později v Bělé pod Bezdězem, na základě Usnesení vlády ČR č. 140 ze dne 22. 7. 1993 a ukončena k 31. 3. 2004.

Částečná pyrotechnická asanace provedená armádou byla prováděna s cílem zajištění obecné bezpečnosti. Tím se rozumí eliminovat možnost kontaktu s nevybuchlou municí při běžném pohybu

v terénu bez zásahu do půdního pokryvu. Vzhledem k charakteru území zůstane munice zachována navždy.

Z důvodu ukončení činnosti pyrotechnického úřadu vláda pověřila VLS prováděním pyrotechnické asanace v oblasti, zaměstnávají proto 4 pracovníky. Ti provádějí kontrolu holin před započítím prací potřebných k přípravě půdy pro zalesňování. Dále provádějí kontrolu před veškerými terénními pracemi na území VVP – výstavba oplocek, mysliveckých zařízení, veškerá stavební činnost prováděná do terénu. Dřevo poškozené municí je průběžně v menších množstvích těženo a dodáváno odběratelům. S nimi se poté řeší případné škody na zařízeních sloužících v pilařské výrobě. Protože tato činnost již probíhá dvacet let a průměrné obmýtí je 120 let, zbývá nám takto postupovat ještě něco přes sto let a lesní porosty budou od munice vyčištěné ...

Po odchodu vojsk došlo k postupné přirozené sukcesi, neboli návratu lesních společenstev na plochy bývalých střelnic a cvičišť. Tento proces trvá doposud a má charakter přirozeného výběru – nejdříve lokality obsazují pionýrské dřeviny jako bříza, hloh, vrba, líska, osika a na podmáčených stanovištích olše. Po nich nastupují cennější dřeviny jako lípa, dub, borovice a místy smrk. Dřevinné složení je ovlivněno podložím, vysychavostí stanoviště a vzdáleností matečných stromů pro přenos osiva vzduchem nebo ptactvem. Umělá obnova porostů na nelesních pozemcích byla možná pouze omezeně v místech, kde nedocházelo k dopadu munice. Takto byly v posledních letech obnoveny lesní porosty borovicí a dubem na Jezové (36 ha), Svěbořicích (2 ha) a v okolí Hradčanského letiště (1 ha).

Vlastního hospodaření se ukončení vojenské činnosti dotklo jen tím, že již není omezen provoz na žádné části území a výrazně se zlepšila dostupnost i do té doby nedostupných partií lesa. V současnosti je zpracován střednědobý plán hospodaření u divize Mimoň, který předpokládá těžbu 120 tis. m³ dřeva, 1 000 ha probírek, 500 ha prořezávek a 125 ha zalesňování ročně na ploše 27 119 ha lesní půdy.

Negativem je větší zátěž území turismem a zejména nájezdy motorkářů a čtyřkolkářů. Proti tomuto nešvaru se stejně jako jinde v republice dá bojovat jen stěží. Ukáznění a disciplinovaní návštěvníci lesa jsou personálem vždy vítáni a je jim také budováním odpočívadel, přístřešků, naučných stezek a informačních tabulí zpříjemněn pobyt v přírodě. Vyvrcholením těchto aktivit bylo zprovoznění Informačního centra VLS v Hradčanech v roce 2007, které bylo v roce 2012 rozšířeno o vícejazyčnou „přírodní infostanici“, vybudovanou ve spolupráci s německým státním podnikem Sachsenforst. Další významnou aktivitou je práce s mládeží prostřednictvím lesní pedagogiky.

Krajina kolem královského hradu Bezděz byla loveckým rájem s pestrou paletou druhů zvěře již v dávné minulosti. Na konci 18. století rod Waldsteinů založil velkou oboru poblíž obce Strážov u Břehyňského rybníka. Ve Strážově již tehdy stál lovecký zámček a několik hospodářských stavení. Nová obora měla ve svých počátcích rozlohu přes 3 000 ha a sloužila k chovu zvěře jelení, daňčí a černé. Základem chovu jelení zvěře byla zvěř dove-

zená z oblasti rumunských Karpat. V letech 1890 – 1900 došlo v souvislosti se zahájením chovu muflonů zvěře k připojení dalšího území (dnešní obory Velký Dub), jež svým skalnatým a členitým rázem vyhovovalo muflonům lépe než mokřady za Strážovem. Po tomto rozšíření dosáhla výměra obory 4 000 ha. Do jejího území spadal Břehyňský rybník, většina Hradčanských rybníků, přilehlé mokřady a vrchy Velká a Malá Buková. Oborní plot dosahoval téměř až k silnici z Mimoně na Kuřívody. Z přelomu 19. a 20. století se dochovaly zajímavé informace o tehdejších honech. V mokřadech byla natažena tenata a honci pomalu tlačili spárkatou zvěř z Velké Bukové do mokřadů. Pro zvěř byl tento biotop přirozený, takže když narazila na síť, v klidu postupovala podél ní a střelci ji lovili z okolních stanovišť. Hony trvaly dva až tři dny a výřady připravované na Strážově čítaly 150 – 200 kusů. Nešlo však o vybíjení zvěře. Během honu byl splněn veškerý „plán lovu“ a zvěř tak měla po zbytek roku klid. Silná trofejová zvěř byla lovena individuálně. Jeleni dosahovali hodnot do 180 b. CIC, daňci nejvýše do 160 b. CIC. Zvěř, již se podařilo projít oborním plotem, byla při první příležitosti ulovena. Obora existovala až do r. 1945, kdy došlo k poškození oborního plotu a úniku zvěře do volnosti.

Divize Mimoň v současnosti myslivecky hospodaří v jedné velké honitbě Ralsko pokrývající území bývalého VVP na výměře 21 345 ha. V honitbě je normován jelen lesní - 210 ks, muflon - 50 ks, daněk evropský - 258 ks, srnec obecný - 256 ks a prase divoké - 98 ks. Roční odlov je v současnosti kolem 650 ks spárkaté zvěře, dříve dosahoval až 1 000 kusů.

V roce 1991 došlo k privatizaci zemědělského majetku a VLS tak již neměly možnost ovlivnit osevní postupy na polích v honitbě. Současně s tím došlo k výraznému nárůstu početních stavů zvěře z důvodu ukončení nedovoleného lovu zvěře sovětskými vojsky. Nastala situace, kdy náhrady za škody způsobené zvěří a stav lesních kultur přímo ohrožovaly vlastní existenci myslivosti u VLS. Proto se vedení divize rozhodlo nastalou situaci řešit vybudováním velké obory uprostřed honitby Ralsko a výrazným snížením stavů zvěře mimo ni v návaznosti na požadavky orgánů ochrany přírody. Prvotním a rozhodujícím kritériem pro to opatření byl stav lesa a náklady na ochranu kultur. Dalším

bylo zachování kvalitního genofondu jelení zvěře, které dokládá 7 „zlatých“ jelenů (největší 221 b. CIC) ulovených v 70. až 90. letech v honitbě Ralsko a dále zamezení migrace zvěře do okolních honitb, kde byla střílena bez ohledu na věk a chovnou hodnotu.

Po dvou letech příprav a správních jednání bylo v březnu 2000 započato s výstavbou obory Židlov, která se rozkládá východně až jihovýchodně od města Mimoň. Jádrem je bývalá tanková střelnice, která dala oboře jméno. Z celkové výměry 3 795 ha připadá 2 121 ha na pozemky určené pro plnění funkcí lesa, 1 465 ha na ostatní plochy, 208 ha na zemědělskou půdu a 1 ha na vodní plo-

chy. Svou výměrou je Židlov druhou největší oborou v ČR.

Jako hlavní druh zvěře byl pro Židlov vybrán jelen evropský, přičemž chov byl založen na zvěři kvalitního domácího původu, uzavřené do obory při dokončení jejího 30 km plotu v září 2000. Cílem chovu je udržovat zvěř v početním stavu 850 kusů při poměru pohlaví 1:1. Největší jelen v hodnotě 218,64 b. CIC byl uloven v roce 2008.

Doplňkovou zvěří v Židlově je muflon s normovanými stavy 150 kusů. Další zvěří vyskytující se v oboře je daněk, srnec a černá zvěř. Roční odlov je v současnosti kolem 240 ks vysoké, 45 ks muflonů, 40 ks daňců, 35 ks srnců a 100 ks černé zvěře.

Dopadová plocha – Střelnice Vrch Bělá

Od ledna 2011 byl dovozem jednoho býka a čtyř krav z Polska zahájen také polodivoký chov zubra evropského za účelem obnovy populace druhu v ČR. Stádo se rozrostlo o tři telata v roce 2011 a jedno v roce 2012. Cílem je 25 – 30 kusů této krásné a impozantní zvěře.

V oboře je postaveno 17 krmných míst a zemědělské plochy jsou využívány jak pro pastvu, tak i sklizeň sena a výrobu senáže.

Ročně se spotřebuje cca 750 q sena, 1 450 q senáže, 800 q granulí, 500 – 600 q jadrných a 1 200 q dužnatých krmiv. Postupně dochází ke zvyšování úživnosti obory výsadbou ovocných odrostků, dubových alejí (v současnosti v délce 6,2 km), ročním mulčováním cca 15 ha ostatních ploch po jejich předchozí pyrotechnické prohlídce na celkovou plochu 150 ha.

Druhou oborou v působnosti divize

VLS Mimoň je obora Velký Dub ležící nedaleko Máchova jezera u Starých Splavů a název získala podle dominantního vrchu s nadmořskou výškou 472 m. Obora má lesní charakter – pozemky určené pro plnění funkcí lesa zaujímají 498 ha, zemědělská půda pokrývá 26 ha a 10 ha připadá na ostatní plochy. Oboru charakterizují hluboké tmavé rokle, pískovcové skály nejrůznějších tvarů a chudé pastviny

Medailové trofeje jelenů v oboře Židlov

rok	zlatá	stříbrná	bronzová	celkem
2001			1	1
2002				
2003			2	2
2004		1	2	3
2005			6	6
2006		2	6	8
2007		5	11	16
2008	2	3	15	20
2009		9	17	26
2010		9	20	29
2011		13	10	23
2012		5	15	20
Celkem	2	47	105	154

lemující oborní plot. Byla založena již v roce 1978.

Pro oboru je charakteristická velmi nízká úživnost, neboť zde převažují borové (65 %) a bukové (35 %) porosty bez bylinného patra. Zvěř je nutné intenzívně krmit, přilepšení skýtají pouze semenné roky buku a dubu. Správa obory se snaží zvyšovat přirozenou úživnost obory obnovou luk (každoročně 3 – 5 ha).

Kmenové stavy chované zvěře jsou stanoveny pro daňka skvrnitého 200 kusů, pro muflona 200 kusů. Protože během osmdesátých let nedošlo ke zvýšení kvality původně volně žijící zvěře uzavřené v oboře, došlo k její náhradě v roce 1990 dovozem kvalitnější populace. Daňčí zvěř byla dovezena z obory Sukorady, která původně pocházela z maďarské Gyulaje. Mufloní zvěř byla dovezena z Židlochovic a doplněna odchytom velmi kvalitní zvěře z okolí Bezdězu a Litoměřic. V tabulce je

uveden počet medailových trofejí od roku 1991 ulovených v oboře Velký Dub. Největší daněk byl uloven v roce 2011 s bodovou hodnotou 210,02 CIC, největší muflon dosáhl hodnoty 228,85 b. CIC.

Součástí obory je i citlivě zrekonstruovaná myslivna na Senné Bráně, již lze dnes, díky minimálním úpravám, považovat za ukázkou úrovně bydlení lesního personálu v 19. století.

Ing. Pavel Munzar

Prameny:

Obce živé i zaniklé, bývalý vojenský prostor Ralsko

Mikroregio Podralsko,

Rudé hvězdy nad Československem, Aleš Hottmar a Stanislav Mackovík

Internetový článek 2002

Pozemní vojsko „Střední skupiny vojsk“, Aleš Hottmar a mjr. Dr. Pavel Minařík, CSc.

Internetový článek 2002

Bratrská vojska, Plk. Dr. Pavel Minařík, CSc.

Internetový článek 2003

Posádky „Střední skupiny vojsk“, Aleš Hottmar a Ivan Bouchal

Internetový článek 2002

Velký Dub – obora desítek roklí, Ing. Jan Klíma

Svět myslivosti 12/2004

Projekt mysliveckého hospodaření v oboře Židlov, Ing. Miloslav Zikmund

Diplomová práce ČZU Praha 2012

rok	daněk			muflon		
	zlatá	stříbrná	bronzová	zlatá	stříbrná	bronzová
1991	2	1	3	1	1	4
1992		2	2		2	2
1993	1	2	3	1	1	3
1994	1	1	2		1	2
1995		3	3	1	2	2
1996	2		2	2		1
1997		1		2	2	2
1998	1	2	1	1		5
1999	2		4		1	4
2000	1	1		1		3
2001		3	1		2	1
2002	1	2	1	2	3	4
2003	1		3	6	1	3
2004		2	4	3	2	
2005	1	1	5	8	3	1
2006		2	6	1	1	1
2007	4	2	2	3	2	1
2008	2	4	8	6	8	7
2009	2	6	6	1	2	6
2010	7	10	6	4	1	3
2011	7	4	3	3	1	4
2012	2		2	2		1
	37	49	67	48	36	60

PTAČÍ OBLASTI U VLS ČR, s. p.

ČÁST V.

Na pozemcích VLS ČR, s. p. byla též vyhlášena Ptačí oblast Doupovské hory (CZ0411002), která byla vymezena na ploše 63 117 ha nařízením vlády ČR č. 688/2004 Sb. a předmětem ochrany jsou zde populace čápa černého (*Ciconia nigra*), včelojeda lesního (*Pernis apivorus*), výra velkého (*Bubo bubo*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), chřástala polního (*Crex crex*), lelka lesního (*Caprimulgus europaeus*), žluny šedé (*Picus canus*), datla černého (*Dryocopus martius*), pěnice vlašské (*Sylvia nisoria*), tuhyka obecného (*Lanius collurio*), lejska malého (*Ficedula parva*) a jejich biotopy. Hranice ptačí oblasti je větší než vojenský újezd Hradiště a rozkládá se v Karlovarském a Ústeckém kraji, a to v částech okresů Karlovy Vary, Chomutov a Louny. Na našich pozemcích je vyhlášena u lesních správ Dolní Lomnice, Klášterec nad Ohří a Valeč u divize VLS ČR, s. p. Karlovy Vary na výměře přibližně 15 087 ha. Orgánem ochrany přírody (dále jen „OOP“) jsou zde:

- Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště v hranicích vojenského újezdu Hradiště.
- Ministerstvo životního prostředí ČR, respektive jeho odbor výkonu státní správy MŽP (dále jen „OVSS MŽP“) na pozemcích mimo vojenský újezd Hradiště, k nimž mají VLS ČR, s. p. právo hospodařit.

Cílem ochrany Ptačí oblasti (dále jen „PO“) Doupovské hory je:

- zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků, které jsou předmětem ochrany, a to v jejich přirozeném areálu rozšíření,
- zajištění podmínek pro zachování populací výše uvedených druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany přírody.

K ohrožujícím faktorům patří především omezování vojenské činnosti, což vede k postupnému zarůstání otevřených ploch trnitými křovinami a negativní dopad může mít i nadměrná rekreační výstavba v okrajových částech PO.

Jen s předchozím souhlasem příslušného OOP, mimo současně zastavěné a zastavi-

telné části území obcí, lze v PO Doupovské hory:

- provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v lesních porostech v době od 15. března do 15. července ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd čápa černého;
- provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v lesních porostech v době od 1. května do 15. srpna ve vzdálenosti menší než 200 m od známých obsazených hnízd včelojeda lesního;
- provádět veškeré mýtní a předmýtní těžby a mechanizované práce v pěstební činnosti v lesních porostech v době od 15. února do 30. května ve vzdálenosti menší než 200 m od známého hnízdiště výra velkého;
- v době od 1. března do 31. července provádět mýtní a předmýtní těžby v lesních porostech starších 80 let se zastoupením buku více než 80 % a ve všech lesních porostech nad 130 let;
- provádět mýtní a předmýtní těžby, které nebyly umístěny ve schváleném LHP nebo převzaté LHO;
- provádět leteckou aplikaci biocidů;

- provádět leteckou aplikaci látek, které mohou změnit chemické vlastnosti půdního prostředí;
- v době od 15. února do 31. srpna používat chemické prostředky na hubení hlodavců při zemědělském a lesním hospodaření mimo plochy lesních školek;
- provádět činnosti vyvolávající změnu výše ustálené hladiny povrchové a podzemní vody, která by mohla způsobit změnu biotopu druhu, pro který je PO zřízena;
- vytyčovat mimo stávající komunikace nové turistické, cyklistické a lyžařské trasy;

- měnit druh pozemků a způsoby jejich využití;
- nově umisťovat myslivecká zařízení ve vzdálenosti menší než 200 m od známých hnízd čápa černého, včelojeda lesního a známých hnízdišť výra velkého;
- vstupovat do litorálních porostů rybníků v době od 1. dubna do 31. července, kromě vlastníků a nájemců pozemků a uživatelů honitby za účelem péče o vypuštěné kachny.

Předchozí souhlas OOP není třeba k činnostem:

- jedná-li se o opatření, kterým se předchází nebo brání působení škodlivých činitelů na les a o opatření při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese;
- jedná-li se o prioritní využívání území vojenského újezdu pro potřeby obrany státu;
- pro zajištění provozní způsobilosti pozemních komunikací;
- jde-li o postupy v souladu s manipulací řády vodních děl;
- jestliže byly těžby ohlášeny nejméně sedm dní předem příslušnému OOP a pro těžby, které nepodléhají oznamovací povinnosti.

Čáp černý
foto: Lukáš Kovár

ryby, loví též žáby, hady, vodní hmyz a občas i drobné savce. Potravu vyhledává v mělkých vodách, lesních potocích nebo i na podmáčených lokalitách. Po dobu hnízdění je monogamním druhem, ale v jednotlivých letech své partnery střídá. Hnízdo si staví z větví a je skryto v korunách starších stromů, ojediněle i na skalách. Hnízdí od dubna do srpna a obvykle snáší 3 – 5 bílých až slabě nazelenalých vajec, která střídavě zahřívají oba rodiče. Inkubační doba je 32 až 42 dní. Mláďata pak společně na hnízdě živí ještě další dva měsíce. Pohlavně čápi černí dospívají ve třech až pěti letech. Početnost čápů černých v ČR se odhaduje mezi 300 až 400 hnízdícími páry. V Červeném seznamu IUCN je zařazen v kategorii málo dotčený druh, dle naší legislativy je chráněn v kategorii silně ohrožený druh a je chráněn i dle přílohy č. I. směrnice č. 79/409/EHS, o ptácích. V České republice je předmětem ochrany mimo již výše zmiňované PO Doupovské hory i v PO Šumava, PO Třeboňsko, PO Krkonoše, PO Horní Vsacko a PO Beskydy.

Text: Ing. Vladislav Seidl

Čáp černý (*Ciconia nigra*) je velký brodivý tažný pták s délkou těla 90 až 100 cm a váhou okolo 2,5 – 3,0 kg. Je černé barvy s bronzovým leskem, bílým břichem a červeným dlouhým zobákem. Mezi pohlavími není podstatný rozdíl. Čáp černý je o něco menší než čáp bílý a je též vzácnější a plašší. Dožívá se až 15 let. Obývá především smíšené lesy od lužních až po horské

a to ve střední a východní Evropě a v Asii severně od Himaláje. V ČR je výlučně tažným ptačím druhem, který zimuje v subsaharské Africe. Na hnízdiště přilétají od poloviny března do poloviny dubna. Na zimoviště se vracejí v srpnu až v září. U VLS ČR, s. p. se s tímto ptačím druhem můžeme setkat u všech divizí. Jeho potravou je živočišná a hlavní složkou jsou

Čáp černý – mláďata; foto: Lukáš Kovár

PTÁK ROKU 2013

BŘEHULE ŘÍČNÍ

Akce Pták roku, kterou každoročně od roku 1992 vyhlašuje Česká společnost ornitologická (ČSO), je oblíbenou kampaní, která se těší velkému zájmu široké veřejnosti a médií. Jejím posláním je upozornit na zajímavé ptačí druhy žijící kolem nás a vybídnout veřejnost k jejich sledování a praktické ochraně, zvýšit zájem o ptactvo a přírodu vůbec. Výbor ČSO každoročně vybírá jeden ptačí druh, který se na rok stává ptákem roku a o biologii a ohrožení tohoto druhu je vydávána publikace.

Ptáky roku vybranými ČSO již byly pro rok: 2012 - tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), 2011 – strnad obecný (*Emberiza citrinella*), 2010 – kukačka obecná (*Cuculus canorus*), 2009 – skorec vodní (*Cinclus cinclus*), 2008 – racek chechtavý (*Larus ridibundus*), 2007 – slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), 2006 – orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), 2005 – skřivan polní (*Alauda arvensis*), 2004 – rorýs obecný (*Apus apus*), 2003 – vrabec domácí (*Passer domesticus*), 2002 – poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), 2001 – kavka obecná (*Corvus monedula*), 2000 – ledňáček říční (*Alcedo atthis*), 1999 – konipas bílý (*Motacilla alba*),

1998 – koroptev polní (*Perdix perdix*), 1997 – sova pálená (*Tyto alba*), 1996 – ťuhýk obecný (*Lanius collurio*), 1995 – čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*), 1994 – čáp bílý (*Ciconia ciconia*), 1993 – rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*) a v roce 1992 – vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*).

Pro letošní rok - 2013 byl ČSO vybrán jako pták roku „břehule říční (*Riparia riparia*)“, na jehož prezentaci se podílejí i VLS ČR, s. p.

Břehule říční je evropským zástupcem z řádu pěvců, čeledi vlaštovkovitých a náš jediný zástupce z rodu břehule s délkou těla přibližně 12 cm. Samec i samice jsou hnědé barvy a na spodní straně jsou bílé. Tvarem těla i mírně vykrojeným vidlicovitým ocasem podobný jiříčce. Křídla břehule jsou při letu srpovitě prohnutá. Její hnízdní areál je rozsáhlý, rozprostírá se přes celou palearktickou a nearktickou oblast a hnízdí téměř v celé Evropě, převážně části Asie a velké části Severní Ameriky. Je tažným dru-

hem, kdy jedinci hnízdící v Evropě zimují v Africe jižně od Sahary. Na hnízdiště přilétají od poloviny dubna do května a zpět, na zimoviště odlétají koncem srpna a v září. Hnízdí zpravidla v koloniích jedenkrát ročně a to od poloviny května do poloviny července. Dvakrát ročně může zahnízdit ve středních Čechách a na jižní Moravě. Živí se drobným hmyzem chytaným při letu. Hnízdním prostředím je otevřená krajina v nížinách v blízkosti vodních toků a vodních ploch nebo v písčinných či hlinitých březích především narušované erozí, v nichž si vyhotovuje necelý metr dlouhé nory ukončené komůrkou a vystlané trávou a peřím. Na 4 až 6 bílých vejcích sedí oba rodiče 16 až 18 dní. V ČR se vyskytuje přibližně 15 až 30 tisíc párů břehulí. V Červeném seznamu ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený druh a dle zákona je chráněn v kategorii ohrožený druh.

Text: Ing. Vladislav Seidl

ZAJÍMAVÉ HISTORICKÉ PAMÁTKY NA ÚZEMÍ VOJENSKÉHO ÚJEZDU BŘEZINA FERDINANDSKO, STARÝ PLUMLOV, SMILŮV HRAD A JEŽŮV HRAD

Na území Vojenského újezdu Březina, přímo v jeho středové části, se nachází zajímavá památka loveckého záměčku „Ferdinandsko“ (Ferdinandsruhe), která byla zapsaná již v roce 1958 do rejstříku kulturních památek. Jejím současným majitelem je Ministerstvo obrany ČR. Zámek byl vystavěn v barokním stylu v roce 1757 Ferdinandem Juliem hrabětem Troyerem z Troyersteina, který byl v letech 1745–1758 olomouckým biskupem.

Narodil se 20. ledna 1698 v Brixenu v Tyrolsku a zemřel 5. února 1758 v Brně.

Pochován byl v domě sv. Václava v Olomouci. V prosinci roku 1745 se stal knížetem biskupem a v roce 1747 byl papežem Benediktem XIV. jmenován kardinálem. V té době Troyer často prodléval na výkovském zámku a jako vášnivý lovec si zamiloval okolí, zvěří oplývající biskupské hvozdy. V létě a na podzim pořádal za účasti vážených loveckých hostů z řad šlechty hony, směřované právě do lesů dnešního vojenského újezdu. Zejména okolí Podivic a Ferdinandska prý vynikalo bohatstvím jelení a daňčí zvěře. Zajímavé

je, že nedaleká obec Podivice je dle latinského soupisu statků olomouckého biskupství z roku 1465 prvním místem na Moravě, kde je bezpečně doložen chov daňky. Mimo záměček Ferdinandsko nechal biskup Troyer vystavět v biskupských lesích i dva další. V roce 1755 ještě Troyerstein v Rychtářově (dodnes stojící) a dřevěný Juliusburg, který stál v lesích mezi Rychtářovem a Odrůvkami a do dnešní doby se nedochoval.

Lovecký záměček Ferdinandsko tvoří komplex pěti historických budov, upro-

střed hlavní budovy byla kaple zasvěcená patronu lovců sv. Eustachovi a boční křídla sloužila k ubytování hostů a jejich doprovodu. Byl při něm i byt myslivce a dvou hajných. Celkem zde bývalo 16 stálých obyvatel. Paradoxní je, že biskup Troyer si pohostinnosti nově vybudovaných sídel příliš neužil, neboť zemřel již roku 1758. Pozdější osudy zámku jsou zatím neznámé, pravděpodobně pozbyl svého původního účelu, ačkoliv sporé dobové dokumenty dokládají, že i nadále poskytoval útočiště účastníkům loveckých výprav. Když však bylo roku 1935 rozhodnuto o založení vojenského výcvikového tábora v Dědicích, bylo Ferdinandsko kvůli své strategické poloze přímo na okraji budoucí dělostřelecké střelnice vybráno jako sídlo velitelství cvičiště a provozní jednotky střelnice. Zámek byl spojen novou vojenskou silnicí – Vedralkou s Myslejovicemi, dále s Vyškovem a Podivicemi. O tom, jak se zámku vedlo během druhé světové války, se mnoho neví. Existuje však kresba zámku právě z období okupace německými vojsky od údajné paní – slečny Málkové, která dokládá jeho podobu v tomto období. Ví se, že sloužil jako velitelství střelnice, dále zde byl vybudován skleník, kuželárna a zámek sloužil i k rekreaci německých velitelů.

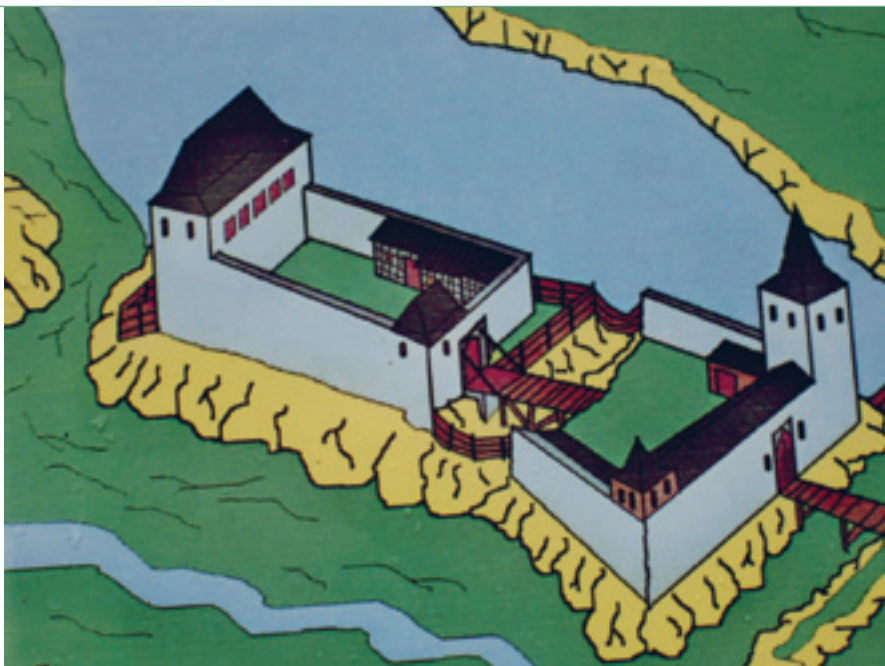

Po válce sloužil i nadále pro potřeby armády, která s ním nakládala v duchu tehdejší doby. Zámek byl po válce vykraden, zámekská kaple byla přebudována na kinosál a v části zámku byla v 80. letech vybudována tzv. Síň tradic s drobnou expozicí. Zámek je od roku 2000 z důvodu havarijního stavu (napadení krovu dřevokaznou houbou dřevomorkou atd.) nevyužíván. V budoucnu se sice počítá s jeho

rekonstrukcí, kdy k ní ale z finančních důvodů dojde, se neví. Zajímavostí je, že si v poslední době „zahrál“ v televizních seriálech Četnické humoresky a Příběhy železné opony.

Zámek Plumlov zná téměř každý, málokdo však ví, že nedaleko existuje i zřícenina hradu zvaná Starý Plumlov. Tento hrad měl tvar přibližně nepravidelného obdélníku s výrazně zaoblenou východní

a Smilova hradu ještě Ježův hrad, nazvaný dle Jana (Ješka). Jedná se opět o zříceninu, která se původně jmenovala Vícov podle nedaleké vsi. První zmínka o tomto hradu se objevuje roku 1355. V roce 1358 držel Vícov Henzlín z Vícova a roku 1379 zastavuje hrad markrabě Jošt Oldřichovi z Boskovic. Posledním majitelem byl od roku 1408 Heralť Puška z Kunštátu. V roce 1512 se uvádí jako hradisko, což znamená, že již v té době byl hrad pustý.

Při popisu hradů bylo čerpáno z literatury M. Plaček: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí (2007) a dle různých internetových stránek s podobnou tematikou zejména www.viktoria-hohe.net

Ing. Mojmír Čarný

stranou. Právě celá východní polovina hradu je obehnaná příkopem a vnějším valem. Hrad se skládal ze dvou částí, předhradí a vlastního hradu. Historie hradu je však nejasná. Hrad pochází z druhé poloviny 13. století. Část historiků se domnívá, že tento hrad držel loupežný rytíř Friduš z Linavy, který roku 1312 musel splnit příkaz krále Jana Lucemburského a hrad nazvaný ve Zbraslavské kronice jako Drahaus, pobořit. Část historiků se domnívá, že jej založil některý člen rodu pánů z Ceblovic. Později hrad, už jako pustý, koupil s městečkem Drahus (dnešní Drahaný) pan Vok z Kravař. Centrem jeho panství se stal blízký hrad Plumlov. Název hradu později upadl v zapomnění, a po staletí byl nazýván dle lidového podání Starým Plumlovem.

Nedaleko Starého Plumlova se nachází Smilův hrad, někdy též zvaný Smilovo hradisko, opět se jedná o zříceninu hradu, kterou dnes připomínají jen terénní pozůstatky. Pojmenování hradu je po synovi Bohuše z Jedovnic a Drahotuš a synovi Hartmana z Holštejna Smilovi. Jednalo se pravděpodobně o strážní hrádek, jenž se nachází v blízkosti naleziště železné rudy, která zde byla těžena již v keltském období, ale i ve středověku. O jeho existenci je dochovaná pouze jedna písemná zmínka z roku 1391. Obecně měl hrad jen velice krátkou existenci, založen byl počátkem 14. století a už koncem téhož století byl pustý. Dodnes se zachovaly pouze zbytky zdi hradu poškozeného požárem, většina objektů byla totiž dřevěná.

Na území lesní správy Žárovice je kromě zmíněných hradů Starého Plumlova

HISTORIE PSÍCH ZNÁMEK

Sběratelství povznáší ducha, nezná věk ani pohlaví a andělskou perutí se dotýká věčnosti. Je to tajuplná cesta do vznešených světů – tak zní citace. A skutečnost? Údiv nad shromážděnými exponáty, odborná literatura a úžasné znalosti majitelů sbírek. Díky internetu již není nutné vážit dlouhé cesty ke sběratelům. Touto cestou jsem poznal znalce z oblasti blízké našemu řemeslu. Věnuje se sbírání „psích známek“. Shromáždil skoro tisíc dvě stě kusů a s jeho svolením vás mohu seznámit s jeho koníčkem a informacemi z této zajímavé oblasti.

První psí známky se na našem území začaly vyskytovat ve druhé polovině 19. století. Asi první známou známkou je ta, kterou vydalo město Kroměříž v roce 1869. Nejstarší získaná známka ve sbírce je z roku 1872 z města Jičína a nebo zahraniční Graz z roku 1866.

Známky měly od počátku plnit funkci evidenční. Byl na nich vyražen letopočet, název města a evidenční číslo psa, které se razilo dodatečně a dokladovalo, že byl zaplacen roční poplatek. První známky byly pěkně výrazně zpracovány a na jejich výrobu se používal kvalitní materiál. S postupem času se měnil nejen tvar, ale i materiál a jazyk, ve kterém jsou psány názvy měst. Vyobrazení psa je různé. Ležící, sedící, lovecký nebo jen psí hlava.

Vedle známek evidenčních se od roku 1909 razily i známky kontumační. Ty měly napomoci v boji proti infekčním nemocem, hlavně vzteklině. Tak byli označeni psi, kteří prošli veterinární prohlídkou. Zde se letopočet vyskytuje jen zřídka.

Mosaz střížená do zajímavých tvarů, včetně ražby, dává známkám i umělecký projev. S dobou přichází i změna v používaných materiálech. Tento úpadek je

hlavně v období protektorátu na známkách ze zinku.

Poté v období od roku 1945 se používá železo, hliník, umělá hmota a čip ukončuje tuto éru. Rovněž pohlednost sklouzla k obyčejnému kolečku z běžného materiálu bez uměleckého vnosu. Názor sběratele je, že se počáteční krása známek časem někam vytratila.

A čeho se dá dosáhnout? Pan sběratel mi řekl, zde nejde o peníze. Sběratelů je málo a ceny nejsou v žádném katalogu. Je zde ale výpovědní hodnota pro příští generace. Dalo by se shromáždit daleko větší množství kusů, ale problém je v jejich odhalení. Velká část nálezů je získána pomocí detektorů v oblastech sloužících k venčení psů nebo jsou to nálezy na starých půdách a v kuchyňských zákoutích našich babiček. Na své psi rádi vzpomínáme, ale máte i vy jejich známky?

Zpracoval: L. Müller

Foto: Část sbírky s letopočty, tvary a použité materiály, známky psů autora

PŘÍKLADNÁ SPOLUPRÁCE SE **SLŠ** V HRANICÍCH

Mezi nejstarší vzdělávací instituce v ČR, ale i v Evropě, patří Střední lesnická škola v Hranicích. V době, kdy teprve průmyslové a obchodní školství vznikalo, byla již výuka lesnictví, na území tehdejšího Rakouska Uherska, aktivní. Impulzem ke vzdělávání lesnického personálu v Markrabství moravském byl „Patent lesů a dříví“, vydaný císařovnou Marií Terezií v roce 1754. Trvalo celé století, než se pochopilo, že exploatační těžba dřeva je třeba vyvážit promyšleným hospodařením a ochranou lesa. K tomu bylo zapotřebí vzdělaných lesnických odborníků. Moravsko – slezský lesnický spolek vypracoval stanovy pro vznik a provoz lesnické školy. Díky J. F. Bechtelovi, knížeti Lichtensteinovi,

J. Weselemu, R. Miklitzowi a dalším významným praktikujícím lesníkům, byla v roce 1852 na hradě Úsově zahájena výuka lesnictví. Cílem bylo vychovat a vzdělat takového lesníka, který dokáže všestranně, odpovědně a odborně pečovat o svěřené lesní majetky. Od počátku byla teoretická výuka hluboce propojena s praktickou činností prováděnou přímo v lesních porostech. Tak je tomu i doposud.

Spolupráce mezi lesnickým provozem a lesnickým školstvím je nezbytná a velmi potřebná. Vzhledem k různým nařízením, směřujícím hlavně k šetření finančních prostředků, nesmyslným byrokratickým předpisům, týkajících se organizace výuky apod., je tato spolupráce stále těžší.

Avšak i v této složité době jsou lesnické organizace, které pochopily, že existence kvalitního lesnického školství je přímo závislá i na jejich aktivním zájmu. Vzorovým příkladem je spolupráce se státním podnikem Vojenských lesů a statků, sídlícím v Praze a hlavně s jeho divizí VLS ČR, s. p., Lipník nad Bečvou.

To, že škola může získávat informace a zkušenosti z výsledků hospodaření těchto lesníků, převážně jejich absolventů, je velká pomoc pro výuku lesnictví. Praktické výsledky této práce může aplikovat přímo v jednotlivých odborných předmětech. Exkurze, či extenze, vedené odpovědnými pracovníky VLS jsou nejen poučné, ale hlavně příkladné.

Každoroční práce a pomoc žáků školy při tradiční přípravě výstavy trofejí spárkaté zvěře ulovené v honitbě Libavá je cenná v tom, že studenti získávají mnoho nových zkušeností a dovedností. Nejen pomocí při samotném hodnocení trofejí, ale hlavně při přípravě a realizaci této přehlídky. Důležité návyky a vědomosti tak získávají od zkušených myslivců.

Potřebné výpomoci, například v lesní školce ve Staměřicích, či při výlovu rybníku na Heřmánkách, jsou běžné činnosti, které žáci školy rádi vykonávají a těší se na ně.

Neméně důležité jsou výměny zkušeností a konzultace nad lesnickou problematikou mezi našimi učiteli, případně pracovníky školního polesí s lesníky VLS. Diskuze nad odbornými problémy přímo v lesních porostech je nejen oboustranně poučná, ale hlavně prospěšná pro další důležitá rozhodování. Ve výuce předmětu Lesnická ekonomika se dnes již běžně učíme o dynamickém nákupním systému, realizovaném právě u VLS. To, že dokáže nabídnout práci lidem, žijícím v regionech s vysokou lesnatostí a také nezaměstnaností, je velmi cenným poznatkem pro budoucí lesníky.

Nedovedeme si dnes představit, že by se výkon praktických maturitních zkoušek obešel bez účasti zástupců z vojenských lesů. Žáci, kteří se během čtyř let setkávali a diskutovali s odborníky VLS, jsou pak u maturity mnohem jistější a pohotovější.

Je všeobecně známo, že ve školství a zvláště odborném, je nedostatek finančních prostředků. Bez pomoci sponzorů, kteří přispívají různými částkami do nadačního fondu školy na její rozvoj, bychom za rychlým rozvojem v lesnictví velmi zaostávali. Nejvýraznější pomoc v tomto směru je právě od Vojenských lesů a statků ČR, s. p. Praha. Díky sponzorským darům formou reklamy jsme mohli v uplynulém roce zbudovat k výuce předmětů Nauka o lesním prostředí, Hospodářská úprava lesa a Pěstování lesa Chodbu lesnické typologie. Rozšířila se výuková střelnice školy postavením lovecké baterie. Díky další dotaci jsme modernizovali laboratoř sloužící výuce přírodovědných předmětů. Kéž by se podobně chovaly k lesnickým školám i jiné a mnohem bohatší lesnické subjekty.

Vedení státního podniku VLS si uvědomuje skutečnost, že pokud budou les-

nické školy držet s vývojem našeho oboru krok, pak se jejich absolventi, po krátkém zapracování, stanou plnohodnotnými pracovníky v lesích ČR.

Pan Ing. Jan Jeniš, hlavní inženýr VLS ČR, s. p., divize Lipník n. B. nazývá naši vzájemnou spolupráci symbiózou. Těší mne toto přirovnání, neboť zde cítíme zájem o školu a její úroveň. V naší každodenní pedagogické práci se tak můžeme opřít o pevný bod. Můžeme předávat žákům reálné zkušenosti, vysokou odbornost, svědomitou důkladnost, přirozenou

disciplínu a zodpovědný přístup k vykonávané práci.

Vážený pane podnikový řediteli Vojenských lesů a statků, jménem vedení Střední lesnické školy v Hranicích, učitelů, ale hlavně žáků Vám a Vaším kolegům děkuji za příkladnou spolupráci, sponzorské dary a hlavně přátelství, které nám a rozvoji naší školy věnujete.

S pozdravem Lesu zdar!

*Ing. Miroslav Kutý
ředitel SLŠ Hranice*

DĚTSKÝ DEN

Pod záštitou Vojenských lesů a statků ČR, s. p. a Lesů Hlavního města Prahy se uskutečnil zábavný den pro děti z Dětského domova Solenice. Vše se konalo v malé stáji Trojan na Praze 4, kterou vede paní Vanda Trojanová.

Pro děti byl připraven výpravný program z dob minulých. Statečný rytíř okouznil děti ukázkou jezdeckých a bojo-

vých dovedností a zároveň byl zábavným průvodcem celodenním programem. Někteří z dětí se dokonce zapojily přímo do programu. Vítaným zpestřením pro všechny byla projížďka kočárem a vyjížďka na koních. Děti měly možnost seznámit se s celým areálem, a tak si mohly ověřit, že starost o koně je velice náročná, ale zároveň i zábavná. Děti prožily krásný den a těšily se, jak budou kamarádům vyprá-

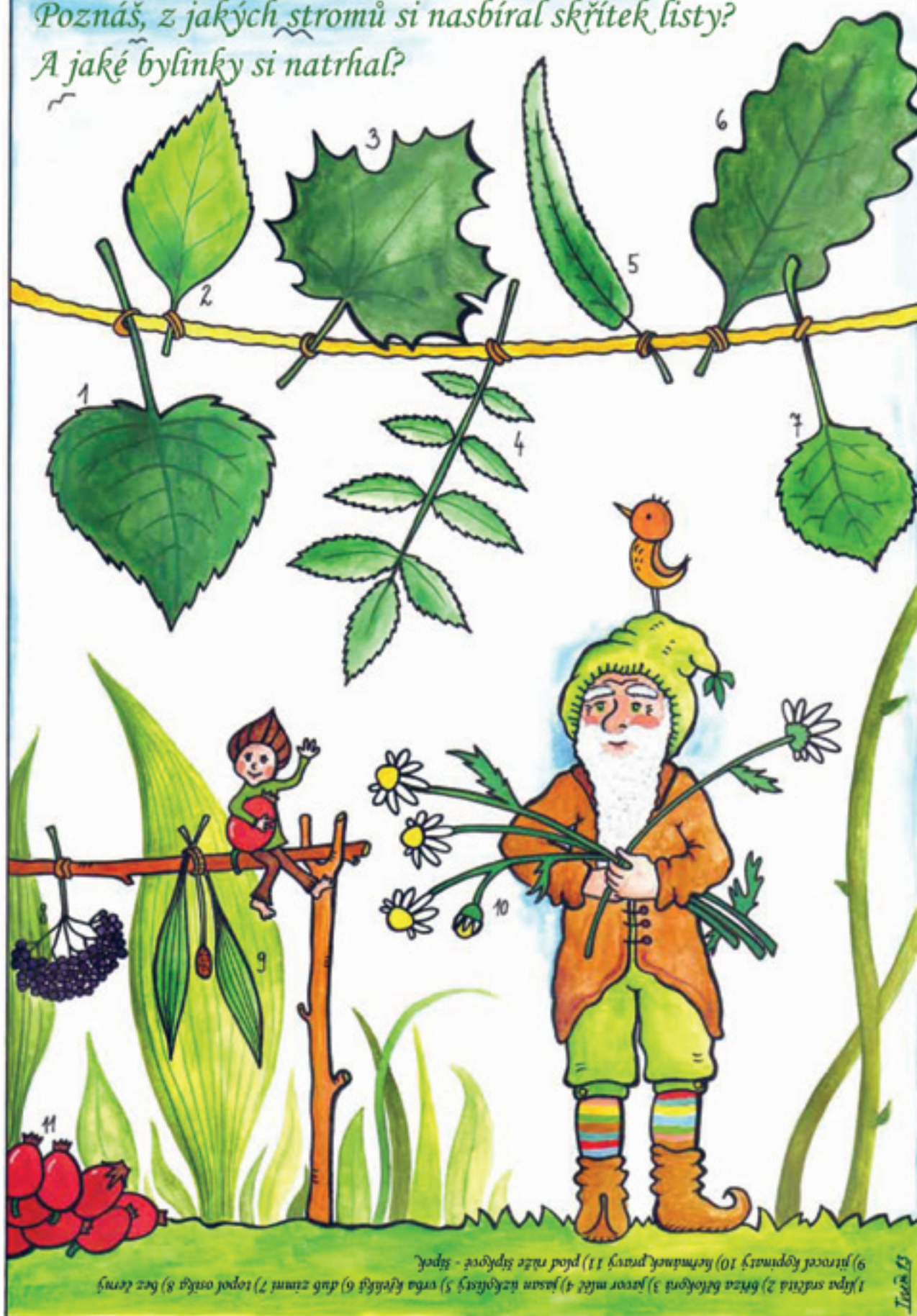
vět své nové zážitky. Na konci dne je čekalo velké překvapení v podobě mnoha milých dárečků.

Veliký dík patří všem, kteří se na tomto dni podíleli, hlavně paní Vandě Trojanové, která svědomitě připravila úžasnou zábavu dětem, které zatím v životě moc štěstí nezažily.

Autor Atila Koncz

Poznáš, z jakých stromů si nasbíral skřítek listy?
A jaké bylinky si natrhal?

MORSEOVKA

A	--	akát	N	--	národ
B	---	blýskavice	O	---	ó náš pán
C	----	cílovníci	P	----	papírníci
D	---	ďálava	Q	----	kvílí orkán
E	.	erb	R	---	rarášek
F	---	Filipíny	S	...	spěchejme
G	---	grónská zem	T	—	tón
H	....	hrachovina	U	---	učený
CH	----	chvátá sám k nám	V	---	vinobraní
I	..	ibis	W	---	wagón klád
J	----	jasmín bílý	X	---	Xénokratés
K	---	krákorá	Y	----	Ýgor mává
L	---	lupíneček	Z	----	známá žena
M	--	mává			

ČÍSLA

1	-----	6	-----
2	-----	7	-----
3	-----	8	-----
4	-----	9	-----
5	-----	0	-----

Nauč se Morseovku a zkus jí použít při různých hrách.
 Pomocná slova Ti ulehčí zapamatování jednotlivých znaků.
 A rodiče Ti určitě rádi pomůžou, protože Morseovku znají.)
 Tuhle abecedu vynalezl Samuel Morse - proto se jmenuje Morseova abeceda.

BLAHOPŘEJEME K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÍMU VÝROČÍ

BŘEZEN

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 50 LET

NEŠPOR Martin	provozní technik	ŘSP Praha
KOZÁK Stanislav	bezpečnostní pracovník	SOS Brno
HOLOTA Petr	bezpečnostní pracovník	SOS Bražec, Hradiště
KRAJČÍKOVÁ Ivana	bezpečnostní pracovník	SOS Květušín
SVOBODA Milan	dřevorubec	LS Strašice
KOMÍNEK Pavel	výrobce dřevařských polotovarů	SpS Mirošov
NEVIMOVÁ Hana	chovatel hospodářských zvířat	ZS Heroltovice
NEVIMOVÁ Svatava	lesní dělník	LS Potštát

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 55 LET

MALÁ Hana	bezpečnostní pracovník	SOS Libavá
MOTTLOVÁ Anna	všeobecná účetní	ZS Karlovy Vary Bražec
HŘIVNÁKOVÁ Eliška	uklízečka, topič, lesní dělník	LS Žárovice
HŘEBAČKA Pavel	zedník	SpS Lipník nad Bečvou

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 60 LET

HOLLER Jaroslav	bezpečnostní pracovník	SOS Mimoň
SUCHOMEL Vladimír Ing.	bezpečnostní pracovník	SOS Praha
DOUBEK Karel	hlídání a údržba zelených ploch	SOS Bražec, Hradiště
NOVOTNÝ Jaroslav	bezpečnostní pracovník	SOS Mimoň
ZEDKOVÁ Alena	bezpečnostní pracovník	SOS Mimoň

BLAHOPŘEJEME K PRACOVNÍMU VÝROČÍ

PRACOVNÍ VÝROČÍ 25 LET

KLÖSEL Josef	traktorista	ZS Heroltovice
RIŠICA Pavel	lesní	LS Hlubočky

PRACOVNÍ VÝROČÍ 30 LET

HOLOUNOVÁ Zdeňka	mzdová účetní	ŘD Mimoň

PRACOVNÍ VÝROČÍ 40 LET

TESKA Jaroslav Ing.	provozní technik	ŘD Lipník nad Bečvou

BLAHOPŘEJEME K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÍMU VÝROČÍ

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 50 LET

SKOUPÝ Vlastimil

ČEPA Jiří Ing.

VLČEK Petr

bezpečnostní pracovník

bezpečnostní pracovník

řidič motorových vozidel, strojník

SOS Libavá

SOS Květušín

SpS Mirošov

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 55 LET

KOPŘIVOVÁ Věra

KOŽENÝ Miroslav

DOLEŽELOVÁ Marcela

lesní dělník

manipulační dělník

bezpečnostní pracovník

SLŠ Stř. Osina - Krumsín

SpS Bochoř

SOS Libavá

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 60 LET

VOJTEK Ján

NYGRIN Josef Ing.

ŠKROB Jan

SKÁKAL Richard

SLANINA Jaroslav

ŽILKA Zdeněk

VYKYDAL Zdeněk Ing.

FRÖHLICHOVÁ Jana Mgr.

DUFEK Josef Ing.

HOLÁTKO František

ČERNÁ Věra

ANLAUF Jiří

lesní dělník

bezpečnostní pracovník, strážný, hlídač

bezpečnostní pracovník

bezpečnostní pracovník

bezpečnostní pracovník

bezpečnostní pracovník

metodik správy majetku

bezpečnostní pracovník

vedoucí oddělení daní

obchodník

asistent nákupu

bezpečnostní pracovník, strážný, hlídač

LS Obecnice

SOS Mimoň

SOS Brno

SOS Bražec, Hradiště

SOS Květušín

SOS Květušín

ŘSP Praha

SOS Květušín

ŘSP Praha

ŘD Plumlov

ŘSP Praha

SOS Libavá

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 65 LET

PÍRKO Jiří

MAREŠ Josef

bezpečnostní pracovník

skladník, uklízeč

SOS Mimoň

ŘSP Praha

BLAHOPŘEJEME K PRACOVNÍMU VÝROČÍ

PRACOVNÍ VÝROČÍ 20 LET

BELÁČEK Zdeněk

HŘIVŇÁKOVÁ Eliška

MICHALČÁKOVÁ Ivana

NOVÁK Petr

PODHORNÁ Marcela

RYDRYCH Marek

nadlesní

uklízečka, topič, lesní dělník

lesní dělník

rybář

lesní dělník

lesní

LS Libavá

LS Žárovice

LS Libavá

SpS Horní Planá

LS Hlubočky

LS Mirošov

PRACOVNÍ VÝROČÍ 30 LET

SVOBODA Jiří

ČUNÁT Jiří

domovník

rybář

ŘD Horní Planá

SpS Horní Planá

BLAHOPŘEJEME K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÍMU VÝROČÍ

KVĚTEN

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 50 LET

BARČI Ladislav
HULKA Josef
DOMES Ladislav

bezpečnostní pracovník
vyvážedky
řidič motor. vozidel

SOS Praha
LS Nouzov
SpS Lipník nad Bečvou

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 55 LET

VENDOLSKÁ Helena
KNAP František Bc.
ULMOVÁ Dagmar
ČUKANOVÁ Jana
PATOČKA Pavel
VLK Jiří
ZMYDLOCH Josef
KRUŽÍK Miloslav

bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
uklízečka
bezpečnostní pracovník
traktorista-operátor
lesní mechanizátor
traktorista
bezpečnostní pracovník, strážný, hlídač

SOS Mimoň
SOS Libavá
SOS Libavá
SOS Mimoň
ZS Karlovy Vary Bražec
LS Potštát
LS Bruntál
SOS Brno

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 60 LET

ŠABATOVÁ Emilie
ANČINEC František Ing.
PECHAR Bohuslav
KRKOŠKA Rudolf
HOLAS Miroslav
SOLDÁT Václav
ŽAMPACH Josef
SOVADINA Pavel
JANČÍK Ivan Mgr.

bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
lesní
lesní dělník
lesní
opravář zemědělských strojů
bezpečnostní pracovník, strážný, hlídač

SOS Praha
SOS Libavá
SOS Mimoň
SOS Květušín
LS Valeč
LS Arnoštov
LS Rychtářov
ZS Heroltovice
SOS Brno

ŽIVOTNÍ VÝROČÍ 65 LET

BRAMBŮREK Rudolf
ŠTĚPÁN Jiří
FUČÍK Gustav
KVAK Josef
BÍM Jaroslav
REIF Miroslav

bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
bezpečnostní pracovník
provozní elektrikář
traktorista přibližování dřeva
bezpečnostní pracovník

SOS Bražec, Hradiště
SOS Mimoň
SOS Mimoň
SpS Bocho
LS Dolní Lomnice
SOS Mimoň

BLAHOPŘEJEME K PRACOVNÍMU VÝROČÍ

PRACOVNÍ VÝROČÍ 20 LET

EISENHAMMER Josef
KOZLOVÁ Lenka

bezpečnostní pracovník
fakturantka

SOS Bražec, Hradiště
ŘD Mimoň

PRACOVNÍ VÝROČÍ 25 LET

KVASNIČKA Vladimír
PŠENIČKA Roman
PŠENIČKOVÁ Jarmila

traktorista operátor
lesní mechanizátor
lesní dělník

ZS Horní Planá Květušín
LS Velký Újezd
LS Velký Újezd

PRACOVNÍ VÝROČÍ 35 LET

STOLARIK Eduard
ŠULÍK Josef

lesní mechanizátor
lesní dělník

LS Libavá
LS Libavá

PRACOVNÍ VÝROČÍ 40 LET

ČAREK Petr

lesní dělník

LS Chvalšiny

1

2

3

Kdo vyhrál?

Vítězem soutěže z minulého čísla je Ctirad Holík.
Za redakci gratulujeme.

Příspěvky do rubriky „Fotosoutěž“ posílejte prosím na email:
hana.politzerova@vls.cz

1. Vánoční překvapení
2. Podzim
3. Veverka

- 4. Krajka
- 5. Bez názvu
- 6. První mráz

POZVÁNKY

Divize VLS	Datum konání přehlídky	Místo konání přehlídky
Plumlov	16. – 17. 3. 2013	Žárovice, kulturní dům, ve spolupráci s OMS
Horní Planá	26. – 28. 4. 2013	Olšina – hotel Michala cca 9.00 – 17.00 hod.
Hořovice	10. – 12. 5. 2013	Skořice u Mirošova – restaurace
Karlovy Vary	17. – 18. 5. 2013	Lučiny – střelnice VLS 17. 5. 2013 / 14.00 – 19. 00 hod. 18. 5. 2013 / 9.00 – 16.00 hod.
Lipník nad Bečvou	15. 6. 2013	Potštát – Heřmánky 8.30 – 17.00 hod.
Mimoň	21. – 22. 6. 2013	Skelná Huť 9.00 – 15.00 hod.

Odznak a deska k poctě Josefa Selementa

Klub trubačů ČMMJ připravil pro své členy, příznivce lovecké hudby a sběratele limitovanou sérii odznaků s portrétem Josefa Selementa, bývalého vojenského trubače a propagátora lovecké hudby, skladatele, myslivce a zakladatele Loveckého tria Praha. Josef Selement stál u vzniku Klubu trubačů a zasloužil se o novodobý rozkvět lovecké hudby v České republice. Také složil množství skladeb, z nichž některé úlovky byly přijaty jako oficiální doplněk k Dykovým signálům.

6. dubna 2013 bude v rámci mezinárodního semináře lesnických škol v Prešově odhalena Josefu Selementovi pamětní deska, která spolu s odznakem vznikla v dílně sochaře Antonína Koláře. Odznak byl vyroben v limitované sérii 300 číslovaných kusů v ceně 400 Kč včetně DPH. V případě zaslání bude k ceně odznaku připočteno 100 Kč poštovné. Odznak je uložen v krabici spolu s certifikátem pravosti. Výtěžek z prodeje odznaků je určen na úhradu nákladů spojených s výrobou odznaků a pamětní desky. Zakoupit si jej mohou jednotlivci i organizace. Odznak lze objednat v sídle Klubu trubačů ČMMJ.

Kontakt:
Martina Novotná
kulturně - propagační oddělení
Lešanská 1176 / 2a
141 00 Praha 4
tel. 221 592 967
martina.novotna@cmmj.cz

Kozlováci – Ctirad Holík
vítězná fotografie minulého kola fotosoutěže
